

Marocohacha laenai Ena Nena Cana Coaunera Ere

*Cana Coaunera ere beebejiha Joaan Baotisitane
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Caate nunuhe caje coauneein Cana Coaunera
Calaohi Jesocurisito que erena raotono ne.
²⁻³ Niite inoaenlu nere bera inoaensi Isaihasi que
berateein laenaratiha Cana Coaunerane jaun, nii
aitohane rijitjoeein:

“Nii Canuhacha letoai
Canu ere berate,

ii ajiniha cuhin turuhine jaan
bero rucuhereein.

Nitohanihane jaunte:

‘Cana Curuaanaa turunajaanu
bero raujiaauche,’ naain cacha
areroo rohan situnacaauru
cotijiaain suujuatereein,”

naain nere bera inoaensi Isaihasi que berateein
laenaratiha Cana Coaunera

⁴ Nii rijijieein jetaote chuhisi, inae cacha areroo
cachaauru baotisaain:

“Inara osa jianein, esinae rauhijiriin Cana
Coaunera coitucuhin nacoauneein inara ichao
coreein neeichene cojunacanein acauhanau
teen baotisanajoinein neeichene inara osa caje
inara ichoteratemiin Cana Coaunera,” naain belu
jetao acaauru rai Joaan. ⁵ Nii jana jetaote, satiin
Jodea batane que nenacaauru aina Jerosaleeun
nenacaauru naonjoainuri nii Joaan ere aonaa
curejetecurelu.

Nitohaneein cuhin ecu turuhin esinae rauhijiriin suujelanaala osaaocuruhane beeuruhane jaun jetao, nucuhe Jorodaan cuhane teein acaauru cojunacatiha acaauru baotisarejete nii Joaan.

⁶ Camecho ujui caje ichanohin cajione que cajionequin jetaote, jacari caje ichanohi que ichoraquiin, sisiincho, irichaje, naaonjoainuri que jetao lenoneein nerejetelu nii Joaan.

⁷ Nitohaneein jetaote, Cana Coaunera ere be-bejeein jetao:

“Canu baihate ureein leinjiin jataain canu amurijiriin nelateein nena. Niheichu rai safato ichora rutuhanune coina nihanatiin nelatejeerinaauni. ⁸ Canune acau que inara camujuaain inara baotisaaun. Jana acate laen inara baotisaa ureein Cana Coaunera Suujue que,” nae jetao cachaauru rai Joaan.

Jesoso baotisaa Joanne
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Nii cojoanonaa bana jetaote, Calileea batane que nena Nasarete caje amuhin, nucuhe Jorodaan auhaniha turuha Jesusone jana jetao, ecu Jorodaan cuhane teein acaentonai camujuaain baotisae Joaan. ¹⁰ Nii baotisaa Joane jana acau caje mituhane rijieoritiin dede coaraa Jesusone jana jetaote, neyoracaa dede bacujuane jana caje uhin serori rijijieein nichoae fauha uhe Cana Coaunera Suujue. ¹¹ Nii jana dedeeu tonii jetaote:

“Ii te jataain canuhacha jereein canuhacha cocoainanohin cacalabineein neeicha,” naain toniha erenaane jana jetao aonajeure.

*Baaso que Jesoso saruha Moconajaerane
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)*

¹² Nii baiha jetaote, cacha nenaja nihei que Jesoso amae Cana Coaunera Suujue. ¹³ Nii jaun ucuae ataibinaecuru jana niha jena chonca janohin Cana Coaunera Calaohi Jesosone jana jetaote, baaso que saruhane coina cojuhin coaraa moconajaerane jana jetao, Jesoso coroatajanecure Cana Coaunera letonocuru anjeraauru.

*Calileea batane cuhin, rai namihaneeo
nunuhetiha Jesosone
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)*

¹⁴ Inae caresero cuhane Joaan enoaauruhane baiha jetaote, Calileea batane que cue Jesoso, Cana Coaunera ere Erenaa Raotono que ereerejeein cachaauru rai bihane coina.

Nitohaneein inae ecu turuhin jetaote: ¹⁵ “Inae ichuunijiha Cana Coaunera Cojoanonaa. Aihane jaun Cana Coauneraacha beratenojoin Erenaa Raotono esenetaain tonoraauche,” naain beebeje cachaauru rai Jesoso.

*Jenai cachaauru ate mucuurera cotihaca Je-
sosone
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)*

¹⁶ Nii jana jetaote, Calileea conemuri auhaniha cuujihane jaun jetao, coroatajai ate mucueracuru Simoon, chaen nejera Aanderesi, naaonjoainuri coarae Jesoso, acauhanau rai rede nalaaecuruhane jana. Nitohaneein acaauru coaraain jetaote: ¹⁷ “Chajaauche canu aina. Aihate nii ate mucuhichene rijijieein, canu rai cachaauru

mucuhin raeraneein neeiche,” nae jetao acauru rai Jesoso.

¹⁸ Nii rijieeoritiin jetaote, rai rede ratiriin Jesoso aina cuure.

¹⁹ Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, coroatajai ate mucuurera- Sebedeeo calaohichuru Saanti-
aao aina rai nejera Joaan eruha cue Jesoso, bote
cuhane neein redeeuru rucuheca neeuruhane
jana. ²⁰ Nii coaranaacane rijijieeoritiin coti-
hanaacane jaun jetaote, bote cuhane acauru
coroatajaneraauru aina nii acauru inaca Sebe-
deeo ratiriin Jesoso aina cuure.

*Leinjiin cacha suujua cuhane niha Moconajaera
letonone
(Lc 4.31-37)*

²¹ Inae Caferenaan turuhin jetaote,
nebetacanaa cojoanonaa bana ita taojiaain,
Cana Coaunera rai rauhi que ereereecuruha
Joriocurune jaan coloheri sinacoca asaae cuhin
cachaauru relaane nunuhetiha cue Jesoso.

²² Nii jana jetaote, cojoaelatiin aonajeure
cachaauru, Moisesa aitonjoan rauhi que cacha
relaaurera amurijiriin esinae rauhijiriin suujua
caje coitucuhin aitohane jaun.

²³ Nii jana jetaote, nii netaojiaauruha cachaau-
rune jaan coloheri sinacoca asaae ne leinjiin
cacha-suujua cuhane Moconajaera letono siricha.

²⁴ Aca jetaote ehequiin:

“Chanute canacaanu rene turuha uhita
Nasarete cocoaicha Jesoso. Jerihane nechu
jataain canacaanu itajeranu quete turuha uhicha.
Raotojoeinne canu, ii Cana Coaunera Calaohi

neeine coitucuunra,” nae Jesoso rai. ²⁵ Nii jana jetaote:

“Coa iriha. Caa cacha jianeein amuura,” nae jetao Jesoso, nii cacha suujua cuhane nenea Moconajaera letono rai. ²⁶ Nii jana jetaote, rijijijianein nii cacha teein, tonijiaain ehequiin mitue nii Moconajaera letono, nii cacha suujua caje. ²⁷ Nii jana satiin nesooneitiin jetaote:

“Chatohanai cacha relaera cachana caa ai. Coat-
iha cacha relaauruha cacha relaaurerane rijijieein cacha relaai. Caate laen nohanelanaala esinae rauhijiriin cacha relae. Chaen techu moconajaera letonocuru nihanatiin nere tonoraain cacha suujua caje mituhin amuure,” naain jetao ita caje bajaature nii cachaauru.

²⁸ Nii jana jetaote, coa carajaaeriin Jesoso benaa coitucuure satiin Calileea batane que nenacaauru cachaauru.

*Simoon Fedoro tano rautaa Jesusone
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

²⁹ Inae netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereereecuruha Jorioocurune jaan coloheri sinacoca caje mituhin jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoanuri aina jiniiquiin, Aanderesi aina Simoon loreri asaae cue Jesoso. ³⁰ Nii jana jetaote, inae nii loreri asaae turuuruhane jana, ajaa caaun cunaiteein ecu tocoeeque Simoon tano. Nii jaun jetaote, Jesoso rai beeuruhane jaun, ³¹ rohan nichuuntaain rai biji que michuhane jana jetao, inae caje amue ajaa. Nii rijieeoritiin inae caje amuha ajaane jaun jetaote, nimichuhin acaauru coroaate nii cunaitenaa Simoon tano.

*Arajiin cunaitenacaauru rautaa Jesusone
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)*

³² Inae sohane jaun nocohecane jana jetaote, Jesoso rene satiin cunaitenacaauru, chaen suujua cuhane Moconajaaera letono sirichaaauru, naaonjoainuri cachaaurune maajeein amaaure, acaauru rautaa Jesusone coina. ³³ Nii jaun jetaote, satiin nenaanajaaauru caje cuhin, ecu acujua niha netaojiaaure cachaauru. ³⁴ Nitohaneein jetaote, araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru cachaauru rautaain, Moconajaera letono sirichaaaurune maajeein rautae Jesoso. Nejetaote laen ereeuruha nii cacha suujua cuhane nenacaauru Moconajaera letonocurune caohate Jesoso, raotojoein acanihane coitucuuruhane jaun.

*Calileea batane cuhin, Cana Coaunera ere beebjiha Jesusone
(Lc 4.42-44)*

³⁵ Inae janonaa jerihane jaun jetaote, nimichuhin nii nese caje cuhin, jelai Cana Coaunera bajaa cue Jesoso. ³⁶ Nii jaun jetaote, leeochoauru aina jiniiquiin cuhin Jesoso ariha cue Simoon. ³⁷ Eruhin jetaote:

“Satiin cachaaurute ii ariirijia amuhemuhe-cure,” naauruha Jesoso raine jaun jetaote:

³⁸ “Chajaau chacuchete ichuun nenacaauru leeochoa nenanajaaauru cuhin Cana Coauneraacha beratenojoin erenaa benichaache. Nii coinane jelai caje mituhin cajiha uun,” naain acaauru tonorae Jesoso.

39 Nitohaneein jetaote, cajihaneein nenaanajaauru amuhemujeein, satiin Calillea batane sacuritaain Joriocuru rai netaojiaauruhane jaan coloherihuru asaae Cana Coaunera ere beebejeein, moconajaera letonocuru sirichaauru cachaaurune maajeein rautaaain amuhemujue Jesuso.

*Leinjiin cosibi siricha rautaa Jesusone
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

40 Nii jana jetaote, Jesuso rene turuhin jetao: “Jereeine jana nihane canu rautaa caa canu cosibi caje,” naa leinjiin cacha cosibi caaun cunaitenaa, nacatiha neseeonrihaainne jaun jetaote,

41 cairichaaajoaain coaraane jaun jetao, biji que mucuhin:

“Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naa nii cacha rai Jesusone 42 rijieeoritiin caje amuha nii cosibine jaun jetaote, inae somaraain ne nii cacha. 43-44 Nii nerautaane rijieeoritiin rai necoeein jetaote:

“Aonaaun. Coa caa ii rautaanune biha chuni rai. Raujiaain Cana Coaunera ere que cacha relaera neein nena saseredote coaanihun ii coaraane coina. Chaen inae nerautaa nii ii cosibi cajene coaracuruhane coina, aitoa Moisesa aitonjoan rauhine rijijieein, Cana Coaunera belaaaine jaanu amaain cunihute inae ii cosibi caje nerautaaaine coitucuurumiin satiin cachaauru,” naain jetao jataain suujuateein nii cacha letoae Jesuso. 45 Nii jana jetaote, satiin cachaauru rai nii nitohaneein jaberoco rautaa Jesusone que nereretaa cue nii cacha. Nii jaun jetaote, inae neseeuru raotojoein

turunaa nainenihane jaun jetao, neniha cachane jaaun cuhin amuhemujue Jesuso. Nejetaote, lauri laurichuru caje cuhin coaraa cuure cachaauru.

2

Leinjiin jiurona cache rautaa Jesusone (Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹⁻² Nii baiha janojanoheriin catiaain jetaote, coaiten Caferenaan cue Jesuso. Inae ecu turuhin, loreri asaae nihane coitucuhin jetaote, rene turuha cuuruha arajii cachaaaurune jana jetao, acaauru rai Cana Coaunera ere beebeje Jesuso. Nitohaneein arajiin turuuruha cachaaaurune jaun jetaote, jataain nemoha loreri asajine jaun, nii acuujuu rohan nihanatiin nene turuha cachane jaannu. ³ Nii jana jetaote, Jesuso rene leinjiin cache jiurona amaaure jenai cachaauru. ⁴ Nejetaote, jataain arajiin turuha cachane jaun, Jesuso rene nii jiurona cache turuanaa nainecurenihana jaun jetao, loreri coarana joaracaain rai nela cuhane tijichaain, nii niha Jesusone jaan jeroon nii jiurona cache faaure. ⁵ Nii cunaitenaa rautarichaaanne esenetaain amaauruha nii amaaurerane coaraane jaun jetaote:

“Inae ii osa caje ii ichoterateein, ii que casuujua acatichaaunra cacalabi,” nae jetao nii cunaitenaa rai Jesuso.

⁶⁻⁷ Nii jana ecu neein aonajeein jetaote: “Chanuna caritiin ere caa cache. Nechu jataain Cana Coaunera niha nocoetohane jaunte aite. Leinjiin Cana Coauneraachate nainere osa sitaa cache cajene,” naain jetao suujua cuhane ereerejeein laurujualaurujuaain aonajeeure Moisesa aitoonjoan

que cacha relaaureraauru tabaauru. ⁸ Niritiin suujua cuhane coaucuruhane que nainain jetaote:

“Chanuna niritiin inara suujua cuhane coaauquiche. ⁹ Cha caaintanerihana nii jiurona rai: ‘Inae ii osa caje ichoteratenojineein,’ naain irihaca ne. Ainihane: ‘Nimichuhin chela seriin amuu,’ naacane. ¹⁰ Coarajeeuchenejian, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne, itolere curuaanaa neein nihanu caa cana rai chauratane quene coaratete, rai nosa caje cacha ichotena nainichaaunne coitucuhiche,” naain jetao, nii jiurona rai:

¹¹ “Ii raine aitoon. Nimichuhin chela seriin chenenajau caunihu,” naa Jesusone rijieoritiin jetaote, ¹² satiin nii ecu neein coarajeeurera notaracae jetao, nimichuhin rai nela seriin jelai caje amue nii jiuro caaun cunaitenaa. Nii jaun jetaote, satiin cojoelatiin jetao: “Chabana catohani coaraaacacheta,” naain jetao Cana Coaunera coroaecure cachaauru.

*Leinjiin cacha Lebi cotihaca Jesusone
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)*

¹³ Nii baiha jetaote, coaiten nemuri auhaniha cuha Jesusone jana, rene turuuruha arajiin cachaaurune jaun jetao, acaauru rai Cana Coaunera ere beebejeein acaauru relae Jesuso.

¹⁴ Nii caje cuujueein jetaote, Romanocuru rai *impoestonu* que cacha cobaraain coriqui raeraneein nihane jaun rai rori ichoae lauhecoha Arafeeo calaohi Lebine jana coariin jetao:

“Chajaaau caniha,” naa Jesusone jaun jetao, nii rijieoritiin nimichuhin Jesuso aina cue

Lebi. ¹⁵ Nii baiha jetaote, nii Lebi loreri asae lenoniha niha aina nerelanacaauru aina Jesusone jana jetao, cuu nii Lebi aina lenoniha neeure arajiin leeochoaauru Romanocuru rai *impoestonu* que cache cobaraain coriqui raurera, leeochoaauru cacheaauru- baasoneein ichaoha benojoihunri, naaonjoainuri. ¹⁶ Nitohaneein Jesoso aina lenoniha neeuruha nii nitohaneein ichaonacaauru cacheaurune coaracuruhane jaun jetaote, nii Jesoso aina nerelanacaauru rai jetao:

“Chasiina taa Romanocuru rai *impoestonu* que cache cobaraain coriqui raurera, baasoneein ichaoha benojoihunri, naaonjoaihunri aina lenone inara relaera,” naaure jetao fariseeocuru aina Moisesa aitoonjoan que cache relaurera, Jesoso aina nerelanacaauru rai.

¹⁷ Nii jana jetaote, acaauru aonajeein jetao:

“Coatiha coichaera latecuruhi rauronacaauru. Leinjiin cunaitenacaauruhachate coichaera latecure. Coatiha osa colane nenacaauru cotihaca uhaaun. Osa aina nenacaaurune cotihaca uun,” naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

*Suri couu netiin Cana Coaunera bajaauruhane
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)*

¹⁸ Joaan Baotisita sacuurera aina fariseeocuru sacuurera jetaote niqui, suri couu netiin Cana Coaunera bajaebajaecure. Nii jana jetaote, Jesoso rene turuhin jetao:

“Chanuna jana chaen, Joaan, fariseeocuru, naaonjoaihunri relanojoinuru jataain Cana Coaunera bajaee bajaecure suri couu netiin. Nete laen itolere bana ii aina nerelanacaauru,

coaaerai cohin, lenoneein, naaonjoaunreta,”
naauruha Jesoso raine jana jetaote:

¹⁹ “Aiha chuhisi niqiu. Nete ene ranaa jeriha cachana jaa beseta que neeuruhane jaun, suri couu nena nainecurene caa cotihanohinchuru, jaiti acaauru aina niha nii ene raeranu cachane jaun. ²⁰ Nete laen inae nii ene ranaa jerera cacha amaauruhane, suri couu neein inaderaa cuurureeincha,” naain jetao: ²¹ “Coaracuche nachuhinti, nihei chuni obiri enachasine soaain, cajione siri que counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soaihanete, nii obiri enachasine asaaere nii cajione siri. Chaen caohachaaain nedanaa naineriheii nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane. ²² Nii rijijieein chu, nihei chuni inae conaca que tiha coaaeraine jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneein cuhane teraa ichonainete naasaare nii coaaerati. Nitohanihane jaunte, caohachae coaaerai nejesinaneein niha coaaeraine. Chaen ichonai, ichonai nejesinajeein nihane caohachae,” naain jetao cachaauru tonorae Jesoso.

*Nebetacanaa cojoanona bana aroso rijijieein
nena tirico moloonejeein quihuruha Jesoso aina
nerelanacaaurune*

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Nebetacanaa cojoanona bana aina nerelanacaauru aina jiniiquiin temule jana situhin, amuhemuheca Jesusone jana jetaote, quihuruhane coina aroso rijijieein nena tirico inaa moloonejeeure aina nerelanacaauru. ²⁴ Nii coarajeein jetaote:

“Chanuna nebetacanaa cojoanonaa nihane jaun cocoaeraa nitohanai ichara natiin, nitohanai ichacure nii ii aina nerelanacauru,” naauruha Jesoso rai fariseeocurune jana jetaote:

²⁵ Tana nitohanialu Rabirine coitucuhichene:
²⁶ “Nii Rabiri jetaote, saseredotecuru curuaanaa neein niha Abiatane bana Teenforo asaae enohin Cana Coaunera que banijiaain nena faan qui, nii rai corihacuru aina jiniiquiin mijiitooruhane jaun, saseredotecuruhacha nii faan quinaa nainihane saijieein,” tana naain laenanohiniha Cana Coaunera Quiricha cuhanene ereretaain aonquichene.

²⁷⁻²⁸ “Nebetacanaa cojoanonaate coaunaelu Cana Coaunera, bana nebetacanaa nainiha cachane coina. Coatiha cacha cairichaeranu que nebetacanaa cojoanonaa coaunaailu Cana Coaunera. Nii jaunne laen canu naineeun nebetacanaa cojoanonaa bana nihanatiin quicha ichana jerei ichaain nihanune. Nitohaneinte inara rijjijieein cachaneein rai Calaohi nichaanne cocoaainain letoae Ofa Cana Coaunera,” naain jetao fariseeocuru tonorae Jesoso.

3

*Jiurona bijii cacha rautaa Jesusone
 (Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)*

¹ Nii baiha jetaote, coaiten netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereereecuruha Joriocurune jaan coloheri sinacoca asae enoha cuha

Jesosone jana jetao, cuu ne leinjiin cacha jiurona bijii. ² Nii jaun jetaote, nebetacanaa cojoanona bana nihane jaun nii Jesuso coarajeeure fariseeocuru, nii jiurona bijii cacha rautaane niha nechu jataain colurujeeuruhane jaan leranune coina. ³ Nii jaun jetaote, nii jiurona bijii cacha rai jetao:

“Nimichuhin nii cacha cataaun chujutoroaa,” naain jetao: ⁴ “Chatohanai ichacaane caohachae nebetacanaa cojoanona bana, baaso ichaain cacha ichao itajihacanena. Ainihane cacha ichao rai caohacha ichacaanena,” naain fariseeocuru caje bajaa Jesosone jana jetaote, inauheneecha curuaaequiin aonajeeure. ⁵ Nii jaun jetaote, nii nere aohana jerecurenihane jaun, nererojoecaa-joaain inaderaain, nii curuacaain nenacaauru coaraain jetao:

“Ii biji raujiaa,” naa nii cacha rai Jesosone jana, biji sijitaain raujiaa nii cachane jana jetaote, inae nerautaain neraujiaa rai biji. ⁶ Nii coaraain jetaote, airiniha mituhin ita suujuatiha cuure Erodesi ere tonoraeraauru aina fariseeocuru, Jesuso sohin jaauruhane coina.

Nemuri auhaniha netaojiaauruha arajiin cachaaurune

⁷ Nii baihate, rene turuuruha arajiin Calileea cocoaichacurune jana, nii Calileea conemuri auhaniha cue aina nerelanaauru aina Jesuso. ⁸ Jataain itolere ichaain, cunaitenacaauru cachaauru rautaain, naaonjoaane coitucuuruhane jaun jetaote, coaraa cuure Jodea batane, Jerosaleen, Idomea batane, nucuhe

Jorodaan auhaniha neein enoto mitu nichajai cajeeurune maajeeinchuru cuhin jetao, Tiro, Sidoon, naonjoainuri batane cajene maajeein turuha cuure arajiin cachaauru. ⁹ Nii jaun jetaote, chajaain letona jatoraain bote coaracuruha aina nerelanacaaurune coina, acaauru rai aite Jesoso, nabana sururucuruha nii arajiin turunacaauru cachaaurune coataa. ¹⁰ Jataain araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru rautaane jaun jetaote, satiin cunaitenacaauru Jesoso jaberoco dadanaa jerecure nerataauruhane coina. ¹¹ Nii jana suujua cuhane moconajaenra letono sirichaaauru jetaote, Jesoso coaracuruhane jetao, nacatiha neseeonriaain:

“Iite Cana Coaunera Calaohi neeicha,” naain jetao cojiorichure.

¹² Nejetaote aonajeeuruha cachaaurune jana, que ereeuruha nii moconajaera letonocurune caohate jataain Jesoso.

*Afosotoorunu que, lechoonca coroatajai niicha cocoainanenu janiicha Jesusone
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³⁻¹⁴ Nii baiha jetaote, ichatane ucuuno que iniin caohachaaain niicha coaracuri cotijiae Jesoso. Inae satiin netaojiaauruhane jana jetaote, janiinajaain acaauru caje lechoonca coroatajaain nenacaauru cocoainae, corihaneein jiniichaain amuhemujeein, chaen nere beraanu que naonjoaanruhane coina. Nii lechoonca coroatajai niicha cocoainauri jetaote, afosotooruneein curuaatenajaain letoanajaen, ¹⁵ cacha suujua cuhane

nenacaauru moconajaera letonocuru sitaain, cunaitenacaaurune maajein rautauruhane coina. ¹⁶ Nii lechoonca coroatajaain niicha janiichuri jetaote, nii jauriaanejeein Simoonneein niicha curuaatei Fedoro, chaen ¹⁷ nejera Joaan aina Sebedeo calaohichuru Saantiaao naaonjoainurine. Acaauru jetaote, Boanerges neein curuaatena-jae: “Arara calaohichuru,” naaneneein. ¹⁸ Chaen Aanderesi, Ferifi, Bartolomee, Mateeo, Tomasi, Arafeeo calaohi Saantiaao, Tadeeo, Celoteneein niicha curuaatei- Simoon, ¹⁹ chaen nii acaauru lechoonca coroataja, Jesoso colurujueranu Jodasi Isacariote naaonjoainurine.

Moconajaera letononiha Jesoso beeuruha Moisesa aitoonjoan que cache relaaurerane

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Nii baiha jetaote, leinjiin loreri asaae enoha cuha Jesusone jana jetao, ecu rene arajiin netaojiaauruha cacheaurune jaun jetao, nii aina nerelanacaauru aina jiniiquiin lenonena nainecurene. ²¹ Inae nitohaneein ecu niicha ichanenu coitucuelanaala niha Jesusone beeuruhane coitucuuruhane jaun jetaote, raa cuure naraaichuru.

²² Chaen Jerosaleen caje turunacaauru Moisesa aitoonjoan que cache relaaurera netonai jetaote,

“Moconajaeracuru curuaanaa Beelseboote, caa cache rai catohanei ichaane jaan teein ne, nii aina cache suujua cuhane nena moconajaeracuru letono sitaane coina,” naaure jetao ita rai.

²³ Niritocuruhane aonaain jetaote, acaauru cotijiaain:

“Chasiina nejesinanejeein, chatohaneein ita teein, ita sitanaa nainere moconajaera. ²⁴ Niheichu leinjiin atane que ichaonacaauru, nejesinajeein itaque nejerateein nihane raotiin ita aina ichaonaa nainecururihei. ²⁵ Niheichu leinjiin loreri asaei ita que nejesinajeein nejerateein nena nainecuruhi coroatajai cacha, lesajeein ita que nejerateein nihane raotiin ita aina ichaonaa nainecurenihane jaun. ²⁶ Nii rijijieeinchu ita que nejesinajeein nejerateein nena nainecuruhi moconajaera aina rai letonocuru, enaacha jiniiquiin ita itajenaa nainecururihane jaun.

²⁷ Nihei chunei jataain laraajiin nena cacha loreri asae enohin niicha sirii rulunaa nainera. Jauriaanejeein biji ichohacane banaachate nainere caje niicha sirii ruluhane.

²⁸ Cana Coaunerate, itolere baaso ichaain neosateein, itolere baaso que ereein naaonjoaauruha cachaaurune niha natiin acaauru que suujua acateein ne. ²⁹ Nete laen rai Suujue que baasoneein iriha cachane, chabana que Suujua acatenereein Cana Coaunera. Nii cacha baasoneein que ereite chabana satonoelanaala caseteconih cureein,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaaaurera rai Jesoso. ³⁰ Moconajaaera letono sirihabeuuruhane jaun jetaote, acaauru rai aite Jesoso.

*Neba aina turuuruha Jesoso nejeraaurune
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)*

³¹ Nii jana jetaote, turuha uure neba aina Jesoso nejeraauru. Nejetaote loreri asae enoelanaala, airiniha neein cotiharateure. ³² Nii jana jetaote,

nii Jesoso curuhacaain nenacaauru cachaauru jetao: “Taute airiniha turuhin ii ariiriichure ii neba aina ii nejeraauru aina ii baihuru,” naauruha raine jana jetaote:

³³ “Charijina canu neba, canu nejeraauru, naaonjoainere,” naane baiha jetao, ³⁴ nii curuhacaain nenacaauru cachaauru coaraain jetao: “Caaurute canu neba, canu nejeraauru, canu baihuru, naaonjoainuri ne. ³⁵ Chunocoha jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, Cana Coaunera jerenohin icharate, canu neba, canu nejera, canu bai, naaonjoainurine,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

4

Ucuhe riaara que cuaain cacha relaa Jesusone (Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Nii baiha nacoaauneein nemuri auha niha teein cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, ecu arajiin netaojiaauruha cachaaaurune jana, nii nemuri cuhane niha leinjiin botene jaun jetao, cuhane fauhin nelauriariin lauheque Jesoso, nemuri auhaniha neein coarajeeuruha cachaaaurune jana. ² Nitohaneein bote cuhane fauhin jetaote, ecu neein aonajeeuruhane jana araai laurii itolereeuuru que cuaain acaauru relae. ³ Nitohaneein acaauru relaain jetaote:

“Caohachaain caa quere aonacuche. ⁴ Leinjiin cacha, ucuhe riaacane jana tabaauru bero cuhane nalunacaaurute turuhin quihure tajaacuru. ⁵ Jana tabaauru jataain neniha atane jioonone jaun samaata choae nalunacaaurute erojoein omaroe, ucuacaain neniha atane jioonone jaun.

⁶ Nete enoto ajaano caun, neniha cojoaisine jaun ohe nii omarona. ⁷ Jana tabaauru ucuhecuru, ojoa jana nalunacaaurute omarohane saijieein amurijiriin omarohin soha ojoane jaun, inacae lanaala ohacoae. ⁸ Jana tabaauru ucuhecuru atane caohacha choae nalunacaaurute omarohin caohachain inaacane jaun, le ucuhecuru caje tabaauru nichata choonca ucujeein, saota choonca ucuheneein, le fasha ucuheneechuru inacae,” naain acaauru relaain jetaote:

⁹ “Caohachain aonacurumiin uri-chonacaauru,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

*Acaauru relaa Jesusone jaan bajaauruha caje aina nerelanacaaurune
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Inae caje amuuruha nii cachaurune jana, jelai nedaa Jesusone jana jetaote, nii cachauru relaane jaan bajaure caje, nii lechoonca coroatajaain aina nerelanacaauru aina ecu rohan nenacaauru leechoauru cachauru, coitucuuruhane coina. ¹¹ Nii jana jetaote, acaauru rai: “Inara quete asinojoneein nena rai Cojoanona coitucuerate Cana Coanera. Nete laen rai cachane lanaala nenacaauru que, nereretanaa que cuaain acaauru rai be, ¹² coaracuruha neniha natiin coitucuu renihane coina. Niheichu aonacuruhane niha natiin, coitucuuruhane coataa. Nabana aonaain aina cuaain esenetaauruhane, acaauru osa acaauru ichoterateein acaauru que suujua acatiha Cana Coaneranane coataa,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Ucuhe riaara que acaauru relaane jaan coitucueratiha Jesusone

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Ta caa inara relaane jaan aonaain coitucuhichene. Chatohaneeina jana leeochoaauru que cuaain inara relaane coitucuriquiche. ¹⁴ Nii ucuhe riarate Cana Coanera ere bera rijijieein ainaa ne.

¹⁵ Niha nii coina tabaauru tabaauru nii bero cuhane naluhin nitajenaa ucuhe rijijieein nenaacaauru cachaauru. Nii cointate Cana Coaneraacha beratenojoin aonacuruhane niha natiin, inae acaauru coritaa uha moconajaerane acaacha esenetaain, inae suujua cuhane Cana Coanera coaacuruhane jianecure.

¹⁶ Nii leeocho cachaaurute, nii samaata choae nalunaa ucuhe rijichure. Nii jaunte Cana Coanera beratenojoin jereein rautaaain aonacuruhane baiha, ¹⁷ caohachaain acaauru suujua cuhane coaacurenihane jaun, Cana Coanera esenetaauruhane jianecure. Nii jaunte Cana Coaneraacha beratenojoin esenetaain neeuruhane jana, cairichanojoneein, cojunojoneein, naaonjoaauruhane, Cana Coanera esenetaaruhane jianecure.

¹⁸ Jana leeocho cachaaurute, nii oja jana nalunaa ucue rijijieein neeure. Cana Coanera beratenojoin aonacuruhane baiha niha natiin, ¹⁹ jataain acaauru ichaohacha que suujua teeuruhane jaunte, nechu jataain raaje necoritaain coriquihonanein nena jereein, itolere sirina

jerecuruhane jaun, caohachaaain Cana Coaunera esenetaain tonoraarenihane jaun nitajeeure.

²⁰ Jana leeochoaurute atane caohacha choaae nalunaa ucuhe rijijieein neeure. Acaaurute Cana Coaunera ere aonaain, caohachaaain Cana Coaunera esenetaaure, nii chabana jianelanaala.

Nii esenetaeraauru tabaaaurute, le ucuhe caje nichata choonca ucuheneein le tijirii caje tera, saota choonca ucuheneein, le fasha ucuheneein tera, naajoaain le tijirii caje teurerera rijijieein neeure,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

*Cono que cuaain cachaauru relaa Jesusone
(Lc 8.16-18)*

²¹ Niritiin jetaote: “Nihei chuni cono mocohin bujuaihu tera. Nitohaneein bujuaihu telanaalate, jianacoon conohanau neeuruha turunacaaurune coina ecuun teeure. ²² Nii cono aina cuaainte jianacoon coitucunojoiniha cureein coitucuerae lanaala itolere asinojoneein inaraacha ichai.

²³ Aonacurumiin urichonacaauru,” naain jetaote:

²⁴ “Caohachaaain nainaaain inaraacha aonai aonacuche. Charijieein teeinti leeochoauru coaraquiche, nii rijijieeinte inara netonai coaareein Cana Coaunera. ²⁵ Caohachaaain niicha jerei rijijieein ichaohin nere tonoraerate, jeelai amuritoheriin coroatajanereein Cana Coaunera. Nii rijijieein techu ena canuhacha tei raera jelai amuritoheriin rareein inae ecu tihane bana. Jana nii canuhacha tei latelanaala nenaate cha colane nedaareein inae ecu tihane bana,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Omaroha ucuhene que cuaain acaauru relaa Jesusone

²⁶ Niritiin jetaote: “Temule jaera cacha rijiicha Cana Coaunera cojoanonaa. ²⁷ Charijieein teeinti temule jaain, janotiin berailanaala sinii, jerichanejeein jiichoo berailanaala nihane tonohanau coitucuenihane jana omaroe nii niicha temui, nii rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaa. ²⁸⁻²⁹ Charijieein teeinti, raajenhane omarohin, nalojoaacoain, inacaain, inae tainaca que teein cataa nii temulene taihure cachaauru, nii rijiicha Cana Coaunera cojoanonaa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Mosatasa ucuhe que cuaain acaauru relaa Jesusone

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Niritiin jetaote: “Chaaquenejianra inara rai Cana Coaunera cojoanonaa que cuaain aitete coitucuhicheta. ³¹ Leinjiin mosatasa ucuhe temunacai rijiicha. Acate itolere temulecuru ucuhe fautaain jataain aansijien. ³² Nete inae temunojieein nihane, itolere temulecuru ocoana jana nenacaauru amurijiriin neleereein fojoein nuna seeonjoan nihane jana, nichoae tajein loroore tajaecuru, nii rijiicha Cana Coaunera cojoanonaa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Coitucunaa nainecuruha nereentiaain araai laurii que cachaauru relaa Jesusone

(Mt 13.34-35)

³³ Nitohanein jetaote, araai laurii que cuaain itolere acaauruhacha coitucui- acaauru ichao que cuaain cachaauru relaain Cana Coaunera ere beebejeein acaauru relae, aonaain coitucunaa nainecuruha nereentiaain Jesoso. ³⁴ Nitohanein jetaote, rai cacha nelanaala nenacaauru relaa

Cana Coaunera Cojoanonaa quene, acaauruhacha coitucui- acaauru ichao que cuaain relanajae. Jana aina nerelanacaauru relaane jetaote, rauhijiriin, “Naaonjoainte ne Cana Coaunera Cojoanonaa,” naain Cana Coaunera Cojoanonaa beein que relanajae.

*Fichafichanaa aina cujuana suruaa Jesusone
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)*

³⁵ Nii cojoanotiin bananeein aina nere-
lanacaauru rai jetaote:

“Jamaauchete nemuri jerau cunichaache,” nae
jetao acaauru rai Jesuso.

³⁶ Nii jaun jetaote, ecu cachaauru ratiriin,
nii fauhin lauhequiin cachaauru relaa Jesusone
jaan bote cuhane fauhin amaauruha aina nere-
lanacaaurune jana jetao, acaauru jiniichaain cu-
ure leecha boteuru. ³⁷ Nitohaneein cuuruhane
jana jetaote, jataain mijiaaineein uha cujuana
tabai aina fichafichanaane jana jetao, acaauru
bote cuhane acau enoaa fichafichanaane jaun,
inae nalunaa jere nii cuurunaja bote. ³⁸ Nii jana
bote roe cuhane binaao choae tocoeequiin sinii
siniicha Jesusone jana jetaote:

“Cacha relaera chajaain nocoo. Inae
nalurichaacheje. Tana inae nalunaa
jerichaachene que tonajeeine,” naauruha
nocoain aina nerelanacaaurune jana jetaote,
nimichuhin:

³⁹ “Coaa inooniha. Chajaain nesuruu,” naa nii
nemuri fichafichanaa rai Jesusone rijieeoritiin je-
tao, nesuruha cujuana aina nii fichafichanaane

jaun raotojoeein cuujeeure. ⁴⁰ Inae nesuruha nii fichafichanaane baiha jetaote:

“Chanuna jataain nesooneeiche. Chanuna cha esenetaeneeiche,” nae jetao nii aina nerelanacaauru rai Jesoso. ⁴¹ Nejetaote jataain nesoonetooruhane jaun jetao:

“Chatohanaineeinna ne caa cachate, nere tonoraain nesurue cujuana tabai aina nemuri fichafichanaa,” naaure jetao ecu ita rai nii aina nerelanacaauru.

5

Cadara bataneu niha suujua cuhane moconajaera letono siricha cachane
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹⁻² Nitohaneein cuhin inae nemuri jerau tururuha Cadara batane que jana, iniha cuha Jesusone jana jetaote, que tacaain coinetiha cue leinjiin cache- suujua cuhane moconajaera letono siricha. Nii cache jetaote atane bana caje uhin ai, ³ ecu ichaohane jaun. Nitohaneein rai suujua cuhane moconajaera letono sirihane jaun jetaote, *cadena* que niha natiin ichohana nainene chuni. ⁴ Araai saain tijia aina biji ichohacuruha *cadena* quene niha natiin jetaote, molomoloni-jihanaane jaun, chatohaneein tenaa nainene nii chuni. ⁵ Nii jaun jetaote, janotiin, jiichoo netojoeinchuru ichatane janaauru amuhemujueein, atane banaauru ichoae amuhemujueein, eheehejeein, ajeri jaberoco ichoae comohin, naaonjoain amuhemujue nii cache. ⁶ Nii jaun jetaote, coriaae uujiha Jesusone coariin, jeluhariin coineteen nacatiha neseonriaain ehequiin jetao:

⁷ “Jiaonriha caniha nenoain carerojoecaaine, acaihanijin nenea Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Jiaonriha atiin nohane Cana Coaunera coreniha chatohaneein caeteine,” nae jetao ⁸ nii cacha suujua cuhane nenea moconajaera letono. Nii cacha suujua jianein amuhane coina: “Nii cacha suujua cuhane neein, cacha suujua aasaequine caje mituhin amuura moconajaera letono,” naa Jesusone jaun. ⁹ Niritiin jetaote:

“Tonaa ii curuaa,” naain caje bajaa Jesusone jana jetao,

“Jataain araachaaneune jaunte Lejion ne canu curuaara,” nae jetao Jesoso rai.

¹⁰ Nejetaote, jelai batane caje jaoha Jesusone caohate jataain nii moconajaera letono nii cacha suujueniha nenea. ¹¹ Nii jana ichatane ucuuno rohan lenoniha neeuruha arajiin coosichurune jaun jetaote:

¹² “Atiin taa coosichuru suujua cuhane canacaanu letoaau,” naaure jetao Jesoso rai, nii moconajaera letonocuru cacha suujua cuhane nenacaauru.

¹³ Nii jaun caje bajaauruhane rijitoojeein jeriha Jesusone jaun jetaote, nii coosichuru suujuanihane enooruhane jaun, ucui caje nomaroteein acauhanau naluhin, acau que nereeonohin oore nii coroata oaraancai coosichuru.

¹⁴ Nii jaun jetaote, nii coaraain jelai caje sorohin, neseeu cuhin, nenaanajaaunru, naaonjoainu cuhecujueein biha cuuruha nii coosichuru beraihurerane jaun jetao, turuhin coaraa cuure cachaauru. ¹⁵ Nii jana jetaote, nii niha Jesusone jaun turuuruhane jana jetao, cojurihu cacha

caohachaneein nenea tocohaneein necoreetein laujuae, nii suujua cuhane arajiin moconajaera letono coitucuchuhi siricha cacha. Nii jana coaraain nesoonetooruha nii coaraa cunacaauru cachaaurune jana jetaote, ¹⁶ nii coosichuru suujua cuhane enooruha nii moconajaera letonocurune jana, ooruha nii coosichurune jana, nerautaa nii moconajaera letono siricha cachane beeure nii coaraa cunacaauru rai, nii ecu neein coarajeeurera cachaauru. ¹⁷ Nii jaun jetaote, chajaain erojoein jelai caje amuha Jesusone luhecaare cachaauru.

¹⁸ Nii jana, inae jelaiha bote cuhane fauha cuha Jesusone jana jetaote, aina cuhane coina rai aite nii moconajaera letono sirihane caje nerautanaa cacha. ¹⁹ Nejetaote, aina cuhane jerelanaala:

“Chajaaincha chenenajaun cauhin, charaaichuru rene turuhin, cairichaojoaain ii coaraain itolere ichaa iniha Cana Coaunerane benihun acaauru rai,” nae jetao rai Jesuso.

²⁰ Nii jaun jetaote, Decapolis batane que nacaauru nenaanajaauru cuhecujueein, itolere ichaa coreniha Jesusone biha nii cachane jaun jetao, satiin cojoelatoore aonajeeurera cachaauru.

*Jairo cacunu aina leinjiin ene rautaa Jesusone
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)*

²¹ Nii baiha jelaiha nemuri jerau cauha cuha Jesuso, bote cuhane jana jetaote, najiniha arajiin netaojiaain cohacuruha nemuri auhaniha cachaaurune jaun jetao, ecu turuhin ne nii cachaauru aina Jesuso. ²² Nii jana jetaote, turuha cue leinjiin sinacoca curuaanaa neein nenea Jairo. ²³ Turuhin jetaote:

“Onaa jeriha canu cacunune jaunne ii coaraa uun. Chajaaute atiin nohane turuhin nichoae ii bijii meracaete nerautaaïn ichaohine,” nae jetao Jesoso acatiha neseonriaain nii Jairo.

²⁴ Nii jaun jetaote, aina cuha Jesosone jana, jini-ichaaïn cuuruha arajiin cachaaaurune jaun jetao, jataaïn arajii cachaauru cataaun cuujue. ²⁵ Nii arajiin cunacaauru cachaauru jana jetaote cue, leinjiin ene lechoonca coroata jaanacaain jaberoco caje ichana jaohajeeïn nena. ²⁶ Aca jetaote, nii rai chaque nelatejeeane que airijiin jitariin niicha sirii jaohin arajii cache coicharaauru que nocoïcharatihane niha natiin nerautasilanaala jataaïn taaeneeïn cuujue nii rai cunai. ²⁷ Nii ene jetaote, Jesoso benaa inaaoriin cuhin coaraaïn, leeoçhaauru cachaauru jana cutiïn, Jesoso janori nichae marotiin cajione auha mucuuri, ²⁸ “Caa cajione auha mucuurihanune niha natiine nerautareeunni,” naaïn esenetaane jaun. ²⁹ Nii Jesoso cajione mucuhane rijieeoritiin nesuruha ichanane jana jetaote, inae nerautanaaneeïn naonae rai jaberoco. ³⁰ Nii jana caje mituha niicha ichana nainei cache rautaane jaaque nainaain jetaote, nii cachaauru coaraaïn:

“Chana toon cacajione mucue,” naa Jesosone jana jetaote,

³¹ “Tana jeranu ii sururucuruha cachaaaurune coaraaïnete. ‘Chana toon cacajione mucue,’ naaïn bajaai,” naaure jetao Jesoso rai nii aina nere-lanacaauru.

³² Nejetaote, rai cajione mucuera coaraane coina, nii rohan nenacaauru cachaauru cajanaaïn coarae Jesoso. ³³ Nii jaun jetaote, nesoone caaun

rijijijianeein nacatiha neseeonriaain, nii suujue lanaala esinae rauhijiriin, “Naaonjoaain ii cajione mucuhanune rijijieeoritiinne caa canu cunai caje nerautaaun” naain be nii ene. ³⁴ Nii jaun jetaote:

“Ii rautana nainichaaunne esenetaaine jaunte, inae nerautaa. Raotojoein raurohin caunihun,” nae jetao nii ene rai Jesoso. ³⁵ Niritiin ereereeca nii ene rai Jesusone jana jetaote, nii ranuna inaca sinacoca curuaanaa Jairo loreri caje turuha uure cachaauru. Rene turuhin jetaote:

“Inae oha ii cacunu. Coa inacojoein nii cacha relaera roheca,” naaure jetao nii cachaauru. ³⁶ Nejetaote, nii acaauru aohana jerelanaala nii sinacoca curuaanaa rai jetao:

“Jiaonriha acaauru esenetaain nesooneeine. Raujiaaincha rautaanune esenetaau,” nae jetao Jesoso.

³⁷⁻³⁸ Nitohaneein inae nii sinacoca curuaanaa loreri asae turuuruhane jana tonijiaain cojioriin chanaauruha cachaaurune jana jetaote, aina curuha leeochoaurune jerelanaala, Fedoro, Saantiaao, chaen nii Saantiaao nejera Joaan, naaonjoainuri aina jiniiquiin enohin jetao:

³⁹ “Chanuna niritiin cojioriin chanaaiche. Coat-ihaha ohane jaun aihei caa ranuna. Sinihane jaunte ai,” naa Jesusone jana jetaote, ⁴⁰ Jesoso coenacure cuu nenacaauru cachaauru. Nii jana jetaote, satiin nii cuu nenacaauru cachaauru mitaain, nii ranuna inaca aina neba, chaen corihaniha cunacaauru, naaonjoainuri aina jiniiquiin nii ranuna rene enohin jetao, ⁴¹ biji que mucuuriin:

“Talita coom,” nae jetao nii ranuna rai Jesoso. “Icheine aitoon ranuna. Nimichuu,” naa jetaote aite Joriocuru ere cuhane.

⁴² Nii rijieeoritiin nimichuhin ruharuhaca nii lechoonca coroata jaanacai ranunane jana jetaote, cojoelatiin coarajeeure nii cuu neein coarajeeurera cachaauru. ⁴³ Nii jana jetaote, jataain chuni rai beeuruhane caohatihane baiha jetao, nii ranuna coroaateeuruhane coina aite Jesoso.

6

Nasarete cuha Jesusone

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Nii baiha jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin, jelai caje cuhin rai nataneu cauha cue Jesoso. ² Inae nataneu turuhin, nebetacanaa cojoanonaa bana sinacoca asae enohin cachaauru relaane nunuhetiha Jesusone jana jetaote, nii relanajaa Jesusone aonajeein jetao:

“Chuna nerelaete toritiin itolere coitucuhin que cacha relae. Chaa cajena itolere coitucutiin, chabana coaraai cojoelanaacojoai ichaane coinane maajeein nerelae. ³ Tana caa, Mariha calaohichuru Saantiaao, Jose, Jodasi, Simoon, naaonjoainuri nejera, tabara caje itolere rucuhale icharaneein nena carfinteroneein nerejetohane. Tana chaen rai baihuru cau cana aina ichaaoruhane,” naain jetao ita caje bajaure cojoelatiin, nii ecu arajiin nenacaauru cachaauru. ⁴ Niritiin rai nere tonorana jerecurenihane jaun jetaote:

“Itolere banate niqui cuhane jaunru, Cana Coaunera ere bera *profeta* que suujua acateein

esenetaain neeure cachaauru. Nete laen rai nata-neu nenacaauru naraaichuru que suujua acateein esenetana jerecurene. Niheichu nii nihane jaan loreri asaae nenacaauru niha natiin esenetaauruhi,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁵ Niritiin jetaote, ecu cojoelanaacojoai ichaelanaala, coroatajajeein ecu nenacaauru cunaitenacaauruhacha mucuhin rautanajae.

⁶ Nitohaneein esenetana jerecureniha cachaaurune jaun jetaote, acaauru cojoelate Jesoso.

Cana Coaunera cojoanonaa beebejeeuruhane coina aina nerelanacaauru letoaa Jesosone

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Nii baiha jetaote, Nasarete rohan nenacaauru neseeuuru cuhecujueein, cachaauru relaa cue Jesoso. ⁷ Nitohaneein jetaote, leecha neseeuuru cuhecujueein cacha suujua cuhane nenacaauru moconajaera letonocuru coitucuhichuru sitaain cachaauru rautaauruhane coina nii lechoonca coroatajaain aina nerelanacaauru cotijiaain cocoainanjaain letoanajae coroatajaanana coroatajaananaain Jesoso.

⁸ Nitohaneein letoanajaain jetaote, acaauru atora, acaauru achano, coriqui, naaonjoain amaelanaala, ⁹ acaauru safatocuruhacha curujuaain, nii necoreeteuruhane coina acaauru cajione amaelanaala, acaauru biji achuneecha baejeein bero cuhane cuuruhane coina acaauru rai aite. ¹⁰ Niritiin letoanajaain jetaote:

“Leinjiin loreri asae turuhichene, ecu sinihuche inaraacha ichai nainaain jelai caje amuhichene

reentiaain. ¹¹ Chunijihun turuhichene jaunru, caohachaaain inara coana jerelanaala inara aohana jerecurenihane, jelai caje amuuche, inara safato que nenea utoone riariaain ratiriin, inae nitajeeuruhane rai neeuruhane que nainacuruhane coina,” naain jetao nii aina nerelanacaauru letoae Jesoso.

¹² Nitohaneein cuhin jetaote, nacoaauneein Cana Coaunera coitucuhin aca jerihane rijijieein neeuruha cachaaaurune coina acaauru rai aitiin, ¹³ arajii moconajaera letono sirichaaauru cachaaaurune maajeein raautaain, arajii cunaitenacaauru rautaaure erene que rujuanajaain nii aina nerelanacaauru.

Oha Joaan Baotisitane
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Nitohaneein itolere ichaa Jesusone beeuruha itolere sacuritaaine jaun jetaote, Erodesi netonai coitucue.

Chaen jetaotechu: “Joaan Baotisitate ichanacaihara. Nii jaunte, nii itolere cojoelanaacojoai ichana naineraneein necaihara,” naa Erodesine jana jetaote; ¹⁵ “Jerihanete *Profeta* Eliasinecaihara,” naaure leeochoaauru. Nii jana leeochoaauru jetaote: “Inoaenlu *profetacuru* rijijieein nenea *profetate* aicaihara,” naaure. ¹⁶ Nejetaote, niritocuruhane aonajihane jaun: “Acate Joaan ne. Rai nuluno moloeratihanulu natiinte, inae nacoaauneein o caje ichanacaiha,” nae jetao Erodesi.

¹⁷ Erodiasi coreniha jetaote, Joaan mucuera-teein *cadena* que ichojoaain caresero cuhane

terate Erodesi. Nii Erodiasi jetaote, Erodesi nejera Ferifi comasaineein nelu. Nejetaote, comasaineein sirilu Erodesi nii rai nejera comasainihane saijieein. ¹⁸ Nii jaun jetaote:

“Jiaonriha ii comasaineein taa inejera comasai siriinera,” nae jetao Erodesi rai Joaan.

¹⁹ Niritoha Erodesi rai nii Joaane caje coauneein jetaote, nii Joaan cotaairiin sohin jaohene rijitoein nerejete Erodiasi. ²⁰ Nejetaote sohin jaonaa nainene, esinae rauhijiriin leinjiin cacha- saantoneein Cana Coaunera letononeein nihane coitucuhane jaun, coasiha cocoaerateraneein niha Erodesine jaun. Nitohanihane jaun jetaote, iriha Joaane rautatiin aonaane jaun nii aina chatohanai niicha ichanenu coitucuelanaala ne Erodesi. ²¹ Nejetaote, nejanoa bajaanaa bitoane caina lenone jaain, que jauriineein nenacaauru curuaanaacuru, chaen rai soondarooru curuaanaacuru, chaen Calileea cocoaichacuru jataain nelatecuri cotijiaain beseta ichaa Erodesine jana jetao, Joaan sohin jaohene rijitojoenajaaocane jana, suujua rijijieein erue Erodiasi. ²² Nii jana jetaote, nii beseta ichaane jaa coloheri asaae enohin raansaa cuha nii Erodiaci cacunune jana jetao, nii raansaane jana rautatiin coaraje Erodesi, nii ecu aina lenoniha nenacaauru aina jiniiquiin. Nii jana jetaote:

“Joaareen iicha jerei bajaau cacajene ichei tera. ²³ Cana Coaunera notaracaene chaelai, iicha jerei bajaai cacajene tereunicha. Nainichaaun cataaun leruhin caa quiicha beraai atane tihanunera,” nae jetao araai saain nii

ranuna rai Erodesi. ²⁴ Nii jaun jetaote, jelai caje mituhin:

“Cha bajareeun cajete oma,” naa cuha neba raine jana jetaote:

“Chajaain ena caje Joaan Baotisita couturi bajaau,” nae jetao nii ranuna neba.

²⁵ Nii jaun jetaote, jelaiha soroneein enohin jetao,

“Ena carai leinjiin plato kuhane Joaan Baotisita couturi teenene jereeun,” naa jetao cue nii ranuna Erodesi rai.

²⁶ Nii jaun jetaote, jataain inaderae Erodesi. Nejetaote, sating niicha cotihacuri urichoo Cana Coanera notaracae aitohane jaun, nii caje niicha bajai tenaa nainenihane que aitona nainene.

²⁷ Nitohanihane jaun jetaote, nii rijieeoritiin leinjiin soondaro letoae Erodesi, Joaan couturi molohin raa kuhane coina. ²⁸ Nii jaun jetaote, caresero kuhane kuhin Joaan couturi molohin leinjiin plato kuhane uhaain, nii ranuna rai tiha soondarone jaun jetao, neba rai te nii ranuna.

²⁹ Nii jana jetaote, inae nitohaneein Joaan teeruhane coitucuhin jetao, nii Joaan jaberoco raain conautiha cuure sacuureraauru.

Saoqui oaraancai cachaauru rai lenone faa Jesusone

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Nitohaneein letoanajaa Jesusone caje turuhin jetaote, aina netaojiaain itolere ichaain Cana Coanera ere que cachaauru relaain, naaonjoaanruhane beure Jesuso rai, nii lechoonca coroatajaain niicha cocoinaauri afosotoorune jana jetaote:

³¹ “Chajaauchete neniha cachane jaun cuhin, jelai raotjoein nebetacanichaachera,” nae jetao acaauru rai Jesoso, cauhajeeuruhane niha natiin arajiin turuhajeeuruha cachaurune jaun, lenonecuruhane teurenihane acaauru raine jaun.

³² Nii jaun jetaote, leinjiin bote cuhane fauhin neniha cachane jaun, jelai Jesoso aina cuure nii niicha cocoainauri afosotooru. ³³ Nejetaote, arajii cache cuuruhane coarajihane jaun, nii cuuruhane jaan jelai coitucuhin, satiin neseeuuru caje arajiin cuhin jetao, acaauru ajiniha soroneein jeluhariin cuhin turuure. ³⁴ Nitohaneein cuhin acaauru ajiniha turuuruhane jaun jetaote, ecu turuhin bote caje iniha cunajaun jetao, arajiin ecu cachauru coaraa Jesusone jana, beraicha colane nena carenerocuru rijijieein aihuruhane jaun jetao, cairichaojoaain acaauru coaraane jaun, ecu araai laurii niicha coitucui que relanajae Jesoso. ³⁵ Nii jana inae sohane jaun jetaote, rohan nichuuntaain:

“Inae soha. Coatihane nihei caa jana cache.

³⁶ Chajaain cachauru rai nocoeute ichuun nenaauru nenaanajauru, neseeuuru, naaonjoainuri cuhin, chelai lenone ariin coretiha cuuruhane,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote:

³⁷ “Niriimiin. Chajaain acaauru coroaateeuuche inara,” naa Jesusone jana jetaote,

“Aihana jaunna, coroaata fashai denario coreneein faan coretiha cuhacaanune jeree, acaauru coroaatichaachene coina,” naaure Jesoso rai aina nerelanacaauru. Nii le denariote le jiichoo amiha-

nenea core ne. Niritocuruha aina nerelanacaaurune jaun jetaote:

³⁸ “Inatajaain faan siriquiche. Chajaain coanihuche,” naa Jesusone jaun, coaraain jetaote, “Saoquijieein faan, ita que jerajejeein ate, naajeeichate neeje,” naaure jetao aina nerelanacaauru.

³⁹ Nii jaun jetaote, joaenreen omane ichoae nelauriaauruha cachaurune coina aitoa Jesusone jaun jetao, ⁴⁰ tabaauru le fashaain, tabaauru saoqui chooncaain, naaonjoaain neleruhin nelauriaaure cachauru.

⁴¹ Nitohaneein laurianaacane baiha jetaote, nii saoquii faan aina coroatajai ate raaoriin jabaaequiin dede coarajejin jetao, Cana Coaunera bajaain cataaun faan taturiin aina nerelanacaauru rai te jetao Jesoso, cachauru rai chaluuruhane coina. ⁴² Nitohanejin jetaote, jerecuruhane jaau tiaojoaain nainain lenonecuruhane baiha, ⁴³ lechoonca coroata omariin, nii faan aina ate caute que omari memoaaure.

⁴⁴ Saoqui oaraancai cachauru jetaote, nii saoquii faan que lenonecure, acaauru rai faa Jesusone jaun.

*Acau choaae amuha Jesusone
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)*

⁴⁵ Nii baiha jetaote, aina nerelanacaauru letoae, bote cuhane fauhin nemuri jerau Betesaaidau ichoachaniha turuuhane coina. Nii tonohanau jetaote, ecu nedaain cachauru rai necoe Jesoso.

⁴⁶ Inae cachauru rai nocoihane baiha jetaote, ichatane ucuuno que cuhin Cana Coaunera baja cue. ⁴⁷ Nii jana jetaote, inae nocohejihane

jana, nemuri cataaun cuujeeure nii aina nere-lanacaauru bote cuhane. Nii jana jetaote, ecu jelai atane choae jaiti nihane jana, ⁴⁸ acaauru que tacaain uha cujuanane jaun, necairichajeein taraacajeein cuujeeuruhane coaraje Jesoso. Nii jana inae janohe lalajihane jana jetaote, acaauru caaijie acau choae cuhin acaauru rohan situha cunaa rijijieein acaauru nichae cuujue. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nitohaneein acau choae cuujihane jana, satiin coaracuruhane jaun jetaote, nesoonetiin anucainiha beein auhaaocure. Nii rijieeoritiin jetaote, acaauru rai:

“Jiaonriha inacojoein nesoonetiin casiichene. Canune aihunra,” naain, ⁵¹ acaauru aina bote cuhane fauha Jesusone jana jetaote, inae nesuruha cujuanane jaun, jataain cojoelatoore, ⁵² nii cojoelanaacojoaain faan faain acaauru notaacane sainejeein itolere ichana nainihane que nainaelanaala, “Naaonjoanne jaunte catohanai ichae,” naain coitucunaa nainecurenihane jaun.

Genesareta bataneu turuhin cunaitenacaauru rautaa Jesusone
(Mt 14.34-36)

⁵³ Nitohaneein cuhin nemuri jera jaaoruhane jaun jetaote, Genesareta bataneu turuhin, ecu acaauru bote jauriaain cositeeure. ⁵⁴ Inae bote cositeein caje inihuruhane rijieeoritiin jetaote, Jesoso nihane coitucuure nii cocoaichacuru cachaauru. ⁵⁵ Nii jaun jetaote, satiin nii jelai batane sacuritaain nii niha Jesusone jaan jelai coitucuhin jetao, rene cunaitenacaauru amaure ela cuhane tijichanjaain. ⁵⁶ Chunijihun

nenaanajaaunru, neseeu, berooru cuhane, naaonjoainu cuha Jesusone jaaunru jetaote, najiniha situnajaaunru jelon ela choae cunaitenacaauru tein, Jesoso rai aitocure, cajione auha mucuuruhane coina. Nitohaneein satiin Jesoso cajione mucuurera cunaitenacaauru jetaote, nerautaacoaaure.

7

Baasoneein cacha ichao tera (Mt 15.1-20)

¹ Nitohaneein jetaote, Jesoso coaraa cuure Jerosaleeun caje turunacaauru Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru aina fariseeocuru. ² Acaauru jetaote, aihuruhalu acaauru inoaensihurune rijijieein acaauru rai rauhi tonoraelanaala lenonecuruhane ajiniha biji culejelanaala lenonecuruha Jesoso aina nerelanacaauru tabaaaurune coaraain jetao, acaauru que ereeure. ³ Nitohaneein aihuruhalu acaauru inoaensihurune rijijieein ichaaoruha fariseeocuru aina satiin Jorioocurune jaun jetaote, lenonecuruhane ajiniha biji culejeein lenonecure itolere bana. ⁴ Jerichanejeein jetaote, lenone arihuruhane caje turuuruhane nii aitoha acaauru rai rauhine rijijieein biji culejeein lenonecure. Nitohaneein jetaote, araai lauriin ne acaauru ichao, lenonecuruhane ajiniha acau cooruhane jaan curu niha natiin culejeein, acau curu culejeein, coadarojoe culejeein, acaauru sininaja jelai niha natiin culejeein, naaonjoaaunruhane jaun.

⁵ Nitohaneeuruhane jaun jetaote:

“Chanuna nii aitoaha rauhine rijijieein aihuruhalu cana inoaensihurune rijijieein, lenonecuruhane ajiniha biji culejeein lenonecurene ii aina nerelanacaauru,” naaure jetao Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera aina fariseeocuru.

⁶ Nii jaun jetaote acaauru rai:

“Esinae rauhijiriinte, inara que aitiin laenaelu Cana Coaunera ere bera inoaensi *profeta* Isaihasi, nechu jataain nohaniha Cana Coaunera coitucutoha nocoenacaauru.

Nii que aitiin:

‘Caa cachaaurute,
nechu jataain nujuaaecha que
canu corojeein neure.
Nete acaauru suujua,
cacaje coriaae ne.

⁷ Nii jaun

nii chaque nelatejeehai
netaojiaain
canu coroaecuruhane,
nechu jataain
caitoonjoanelanaala nena que
nejesinajeein ita relajeein
aihuruhane jaun,’
naa Cana Coaunera acaauru quene laenaelu *profeta* Isaihasi.

⁸ Chanuna nitohaneein Cana Coaunera aitoonjoan que jaolecohin inara inoaensihuru rijijieein ichaonaa jeriquiche inara,” naa acaauru raine baiha jetaote:

⁹ “Itolere bana inara inoaensihuru ichao rijijieein ichaonaa jeriquichene jaunte, Cana

Coaunera aitoonjoan que jaolecohin aohana jereneeiche.

¹⁰ ‘Inara inaca, inara neba, naaonjoainuri que inara suujua acateein neeuche.

Chateeinti baasoneein neba, inaca, naaonjoain que ereein ne.

Niite ateanohiniha cureein,’ naelu jetao Moisesa. ¹¹ Nete inara aitocoiche, leinjiin cacha, rai inaca, neba, naaonjoain rai. ‘Coatiha inara rai cha tenaa nainihaaun, satiin quiicha sirii corban neein nihane jaun,’ naane caohachae inara rai. (‘Corban,’ naane jetaote, acaauru ere cuhane, ‘Cana Coaunera que bani-jiaain nena,’ naa aite.) ¹² Chaen techu, inara rai caohachae, inae niritiin erei cacha, rai inaca, neba, naaonjoain rai chaelai tenaa nainenihane que aitocoichene.

¹³ Nitohaneein inara inoaensihuru ichao sacuhin neeichene jaunte, Cana Coaunera aitoonjoan tonorana jerelanaala itajeein neeiche, nejesinajeein jelaacha que ita relaain neeichene jaun,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaurera aina fariseeocuru rai Jesoso.

¹⁴ Niritiin jetaote, nacoaaunein nii ecu ne-nacaauru cachaauru cotijiaain jetao:

“Satiin caa ena inara rai aitocaaunne jaan aonaain coitucuuche. ¹⁵ Coatiha joaereen lenone quiha cachane coreniha que jaolequiin nihei Cana Coaunera. Leeochaauru cairichanaa jer-enacaaun, suujua cuhane baasoneein coacuhin baaso ichaeraauru quete laen jaolequiin ne Cana

Coaunera. ¹⁶ Esinae rauhijiriin urichocoichene aonacuche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

¹⁷ Niritohane baiha ecu cachaauru ratiriin loreri asae enoha cuha Jesosone jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaure caje aina nerelanacaauru. ¹⁸ Nii jana jetaote:

“Tana inara netonai aonaain coitucuhichene. Tana joareen lenone quiha cachane coreniha que jaolequiin neniha Cana Coaunerane coitucuhichene. ¹⁹ Nii cachaacha quii lenonete, nii cacha suriicha cuhane enohin, nii baiha mitue, suujua cuhane enoelanaala,” nae jetao.

Niritiinte, joenreein lenone quiha cachane niha natiin, que jaoleconaa naineniha Cana Coaunerane coitucuerate cana que Jesoso. ²⁰ “Cacha suujua caje mitunaa baaso niicha coacui, niicha ichai, naaonjoain corenihate laen, cacha que jaolequiin ne Cana Coaunera. ²¹ Nitohaneein suujua cuhane baasoneein coacuin baaso ichaeraaurute, namute quicha aina niha natiin ichao jeracohin, asijiauharitiin, sonajaain jaohin, ²² sinijeranelanaala nenea ene aina ichaohin, laurijira rucuhele jereein, namute cacha cairichanaa jerenacaun que ereein, namute cacha coritaain, itolere niicha jerei nejesina ichaain, necoelajauharitiin, namute cacha cairichaa casajenetiin, namute cacha que necohasitaain, suujua coaraain chaachaelanaala, naaonjoaunre. ²³ Niichurute satiin cacha suujua caje mituhin cacha que jaolequii niha Cana Coaunerane jaan teraneein ne,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

*Leinjiin Jorio nihei cacunu rautaa Jesusone
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Inae cachaauru relaane nainaa in jetaote, jelai caje coauneen Tiro bataneu turuha cue Jesuso. Nejetaote, ecu turuhin leinjiin loreri asae enoe, coitucuuruha jelai cocoaichacurune jerelanaala. Nii sainejeen jetaote, ecu turuhin nihane coitucuuruhure. ²⁵ Nii jaun jetaote, inae ecu nihane coitucuhane jaun, rene turuhin Jesuso acatiha neseonriaa cue leinjiin ene, suujua cuhane moconajaera letono coitucuchuhi siriha rai cacunune jaun. ²⁶ Nii ene jetaote, Jorio niheichuru Sirofenicia batane cocoaichacuru bene ne. Aca jetaote, Jesuso rene turuhin conujue cacunu suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi sitaane coina. ²⁷ Nii jaun jetaote:

“Coa canu rerohecaa. Naininaaun Cana Coanera cachaneen nenacaauru que banijiaain nena ruluhin tihanu remaae raine,” naa rai Jesusone jana jetao:

²⁸ “Aihachuhisi niquicha Curuaanaa. Atiin ii araaichuru Joriocuru rautaa ine rijijieen canu cacunu rautaa inene jereeunra. Remaae rijijieen canaanu coaraa ine niha natiincha,” naa Jesuso rai nii enene jana jetaote:

²⁹ “Aihachuisi. Esinae rauhijiriinte aitohi. Inae ii cacunu caje mituhin amuha moconajaera letono coitucuchuhi. Inae nainee in jelaiha chenenajaun cauha cuhinera,” naa Jesusone jaun, ³⁰ nenajaun cauha cuhane jana jetaote, loreri asae sininajaun niha nii cacunu ranunane jana eruha cue nii ene. Nejetaote, inae nii ranuna

suujua caje mituhin amue moconajaera letono coitucuchuhi.

Urichoelanaala, raotiin eresilanaala naaojooain nenea cache rautaa Jesusone

³¹ Nii baiha jetaote, nacoaauneein Tiro batane jelai caje amuhin, Sidoon batane, Decapolis batane, naaonjoainuri nenacaauru neseuru ichoae rauhijiriin situhin nitihonohin cuhin jetao, Calillea conemuri turue Jesoso. ³² Nitohaneein inae ecu turuhane jana jetaote, rene leinjiin urichoelanaala, raotiin eresilanaala, naaonjoaain nenea turuaain jetao, biji que dadaain nii cache rautaane coina rai aitocure. ³³ Nii jaun jetaote, jelai cacheaauru udae nii cache amaain jetao, nuricho jachuuru cuhane biji couturichuru enoaain, lune soriin lele ichoae tein, ³⁴ ecuun jabatoroaain dede coaraain neraain jetao: “Efata,” naane jetao: “Najachuu,” naa aite Joriocuru ere cuhane.

³⁵ Niritohane rijjeeoritiin, inae najachuha nuri-chone jana jetaote, inae raotojoein erenaa naine rai lele netonai. ³⁶ Nitohaneein rautaaain jetaote niqui, nii chuni rai beeuruhane caohate Jesoso. Nejetaote, jataain beeuruhane caohatiha sainejeein jataain que naurutaaain beeure. ³⁷ Nii caje coitucuhin jetaote: “Itolere banate caohacha ichae, uricho saaecuru niha natiin urichohin, raotiin eresilanaala niha natiin erenaa naineein, naaonjoanne jaun,” naaure jetao cojoelatiin cacheaauru.

8

Jena oaraancai cachaauru rai lenone faa Jesusone
(Mt 15.32-39)

¹ Nii baiha nacoaauneein netaojiaauruha arajiin cachaaurune jaun jetaote, jataain neniha acauru lenonena jaun aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

² “Inae nichata janohinte canu aina neeure caa cachaauru. Jana nihei caohachanainejeein lenonecuruhane jaanu. Nii jaaunne jataain cairichaaajoaain acauru coaraaun.

³ Coroaatenajaelanaala acauru nenajaun letoanajaanunete mijitenacaun aterona nainecure, tabaauru coriae caje uuruhane jaun,” naa Jesusone jana jetaote:

⁴ “Chaa caje eruhin najian caa jeeoni cacha coroaaterichaache, caa jana ichaoha chuni cacha, caje coretichaachene jaanune coalanaala,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote:

⁵ “Inatajaain najian faan siriquiche,” naain acauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsinejeeinchate neeje faan,” naaure jetao aina nerelanacaauru.

⁶ Nii jaun jetaote, atane choae nelauriaauruha cachaaurune coina aitiin jetao, jerane biji que nii caaunsini faan mucuhin Cana Coanera bajaain, cataaun nii faancuru tatuhin aina nerelanacaauru rai tiha Jesusone jaun jetaote, jitariin nii cachaauru rai chaluure. ⁷ Nii jana niha corootajajeein ate netonaine jaun jetaote, acaentonai mucuhin Cana Coanera bajaain nii ate nemaajeein chaluherate Jesuso. ⁸ Nitohanein

nainaa'in lenonecuruhane baiha jetaote, caute que caaunsinee'in omari memooaunre. ⁹ Itolereene'in jena oaraancai cachaauru jetaote, lenonecure. Nii baiha jetaote, acaauru rai necoe'in, ¹⁰ aina nerelanacaauru aina bote cuhane fauhin jetao, Dalmanotau bataneu cue Jesoso.

Cojoelanaacojoai ichaa Jesusone coina aitocuruha fariseeocurune

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Nitohanee'in jetaote, Jesoso rene turuhin aina ereeuruhane baiha jetao, nechu jataain coujuha, Cana Coaunera letononeein unaa nihane coaratihia acaauru quene coina cojoelanaacojoai ichaane coina rai aitocure fariseeocuru. ¹² Nii jaun jetaote, jataain mijiaa'inee'in nerai raain jetao:

“Chanuna acaauru rai cojoelanaacojoai ichaacaunne coina aitocure caa cachaauru. Coatihia nii acaauru que chatohanai cojoelanaacojoai coaratena nainihaaun,” naane jaun jetao, ¹³ ecu acaauru ratiriin jeelaiha bote cuhane fauhin nemuri jerau cue Jesoso.

Faan jorerera lebadora rijiicha fariseeocuru ichaone

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Nitohanee'in jelai caje bote cuhane fauhin amuuruhane jaun jetaote, rai nachano baiteein leinjiin faancha amaain cuure. ¹⁵ Nii jana jetaote, acaauru nainalaaca jetao:

“Aonacuche. Faan jorerera lebadora rijiicha fariseeocuru aina Erodesi ichaone

que caohachaaain nainacuche,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

¹⁶ Niritoha acaauru rai Jesusone jana jetaote, neniha acaauru rai faanne que nejesinajeein ita rai ereeuruha aina nerelanacaaurune aonajeein jetao:

¹⁷ “Chanuna faan sirineeichene que ereereequiche. Jataain nachura nainanachara nejeein coitucuneeichete. Jataainte asoneeojoaain nainanachara nejeeiche. ¹⁸ Niha niqui inacojoein inara nota, inara uricho, naaonjoaain. Nete nii cha coaraain, cha aonaain coitucunaa naineneeiche. ¹⁹ Saoqui oaraancai cachaauru rai saoquii faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Lechoonca coroata omariin,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetao:

²⁰ “Chajana jena oaraancai cachaauru rai caaunsini faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsi omariineein,” naauruha aina nerelanacaaurune jaun jetao:

²¹ “Nii saijieein nachura jaiti nainaeneeichete,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Betsaaidau leinjiin maosa rautaa Jesusone

²² Nitohaneein cuhin Betsaaida turuuruhane jana jetaote, Jesuso rene leinjiin maosa amaain rautaane coina conujeeunre cachaauru. ²³ Nii jaun jetaote, biji que nii maosa mucuuriin jelai cachaauru udaa amaain jetao, lune que jerane nii maosa nota rujuarujuariin nichoae biji tein:

“Inae chaelai coana naineei,” naa Jesusone jana
²⁴ nenotaain jetaote:

“Nuna tocohaneeinte murimurihonanae carai
 cachaauru,” naa nii maosane jaun jetaote,
²⁵ nacoaauneein jerane nota ichoae biji tiha
 Jesusone jana, nacoauneein nota jirichaane jana
 jetao, inae conoha notane jaun, caohachaaain cha
 coarae nii maosa. ²⁶ Nitohaneein rautaain jetaote,
 rai nenajaun letoaain jetao:

“Coa taa neseu cauha,” nae rai Jesuso.

Mesihasi niha Jesusone que aitoha Fedorone
 (Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Nii baiha jetaote, Filipino batane que nena
 Sesareea nenacaauru neseuru cue jetao, aina
 nerelanacaauru aina jiniiquiin Jesuso. Nitoha-
 neein bero kuhane aina nerelanacaauru aina cu-
 ujeeurunajau jetaote:

“Tonacuruha canu que cachaauru. Cha
 nichaaunje,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁸ “Tabaauru cachaaurute Joaan Baotisita niha
 ii beeure. Jana leeochoaurute, inoaenlu nena
 Cana Coaunera ere bera *profeta* inoaensi Eliasi
 niha ii beeure. Leeochoaurute, inoaenlu ne-
 nacaauru *profetacuru* tabaauru niha ii beeure,”
 naauruha raine jaun jetaote:

²⁹ “Cha nichaaun jana inara rai,” naa acaauru
 rai Jesusone jaun jetaote:

“Iite nii canacaanuhacha cohajei Mesihasi-
 neein,” nae jetao rai Fedoro.

³⁰ Nejetaote, chuni rai acaneein nihane beeu-
 ruhane caohate jetao Jesuso.

Orichaaaine biha Jesusone
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Nii caje nunuheteen jetaote: “Canu Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne cairichaaeriinte caque jaolecohin niha cuurureein Jorioocuru bichauhenaauru aina saseredotecuru curuaanaacuru, chaen Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri. Acaaurute catinaa cuurureein, nena nichata janone cuhane ichanareeunni,” naain jetao, ³² esinae rauhijiriin cachaauru rai bee Jesoso. Niritiin esinae rauhijiriin suujelanaala aitohane jaun jetaote jelai amain niritiin irihane caohate Fedoro. ³³ Nejetaote niritoha Fedorone jaun, jaotoroaain nii aina nerelanacaauru coaraain jetao cotaicha rijitiin: “Coa carerojoecaa moconajaera. Cacaje amuun. Coatiha Cana Coauneraacha coacui coitucuheei-ii. Joaareein cachaauruhacha coacuhite coaauqui,” ³⁴ naane baiha jetaote, nii aina nerelanacaauru aina ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain jetao:

“Aonacuche. Chunocoha canu cachaneein nena jerihane suujua letono ichana jerihane jianein, coroso que canu tein canu cairichaururichaaaine rijijieein necairichanaa abaantaain caitoonjoa tonoraain, jerichaaunne rijijieein neeine. ³⁵ Chunocoha canuhacha icharatei ichaelanaala neein nichao ichoteratena jerera, coatiha nichoterinaain. Nete laen canu coreniha, canuhacha beratei bihane coreniha, naajoain coreniha nichao itajera, ichoteratenojoiniha cureein. ³⁶ Chaaquena rai

nelatere, itolere caa chauratane que nenaacha que coacuhin rai nichao itajiha cachane. ³⁷ Nitohanihane jaun inaaonjoaain coretihane niha natiin nii nichao ichoteratena nainihei cacha. ³⁸ Nitohanihane jaun, chunocoha canu nichaaunne been quicha beratenojoin biha caa necha aansaineein osaaonacaauru cachaauru raine que nocoejihanena, canu- cacha calaohi nichaaunne inae que tihane bana canu Inaca necahacha que necohachaaain rai letonocuru anjeraauru aina nacoaauneein turuha uhanune banane canuhetonai que necoejereeunni,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

9

¹ Niritiin jetaote:

“Esinaae rauhijiriin coatiha oorurinaain cau ena canu aina nenacaauru tabaauru, niicha ichaneni ichaain turuha Cana Coaunera Cojoanonaane coaracuruhane que tiaain,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

*Nejelauneein ocooca Jesoso jaberocone
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Saota janone baiha jetaote, ichatane ucu-uno cue Jesoso, Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaon-joainuriicha amaain. Inae ecu turuuruhane jana jetaote, acaauru notaracaae nejelauneein ocooca Jesoso jaberocone jana jetao, ³ jataain caohatiin bichoronohin cajione amurijiriin somajaain jiquihaquiiin nedae rai cajione. ⁴ Nii jana jetaote, ecu Jesoso aina ecocohin ereeuruha inoaenlu nenacaauru Cana Coaunera ere bera

inoaensihuru, Irihasi, Moisesa, naaonjoainurine jana coarajeeure.

⁵ Nii jaun jetaote,

“Cacha relaera, jataainte caohate cau nihacachene. Coanete nichatajaain loanari jaacache, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain,” nae jetao Jesoso rai Fedoro.

⁶ Jataain nesooneetooruha nii Jesoso aina cunacaauru, aina nerelanacaaurune jaun jetaote, nii tonaain irihane jaa coitucuenihane jaaun aite Fedoro. ⁷ Niritohane jana acaauru conaacotaa dede sacarine jaun jetaote, nii dede sacari jana tonii: “Caate jataain quiicha belaa canuhacha letoai canu Calaohinera, nere tonoraain neeuchera,” naa erenaane jana jetao aonajeeure. ⁸ Nii rijieeoritiin roaichu coaracuruhane jana jetaote, inae acaauru rohan neniha chunine jana jetao, ecu jelai acaauru aina niha Jesusone jana coaracure.

⁹ Nitohaneein jetaote, nii ichatane ucuuno caje jelaiha faaujueein, nii niicha coaracuri beeruha chuni rai nii aina nerelanacaaurune caohate Cana Coaunera Calaohi Jesoso, inae o caje ichanaane baiha beeuruhane coina. ¹⁰ Nii jaun jetaote, suujuaacha cuhane nii niicha coaracuri ruhecure, oo caje ichanarihanine que aithane coitucuurenihane jaun ita caje bajaabajajeein. ¹¹ Nii jaun jetaote:

“Chanuna jauriaanejeein Irihasi tururichaaaine que aitocure- Moisesa aitoonjoan que cacha relaureraauru,” naain Jesoso caje bajaauruhane jana jetaote:

12 “Esinæ rauhijiriinte niqui, itolere rucueraanu que jauriaanejeein tururichaaïn Irihasine que aitocurelu. Chanuna jana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane cacha Calao hineein nenaá cairichanojeein, jaoleneein niha curichaaïne que aite. ¹³ Aonacuche. Inae turuha uhalu Irihasine janate, que niicha jerei ichaaïn cairichaaurelu, nitohanihane coina Cana Coaunera Quiricha cuhane aitiin laenanohinihane rijijieein,” naain jetao tonorae Jesoso.

*Moconajaera letono coitucuchuhi siricha lein-
jiin enamanaa rautaa Jesusone*
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Inae jelaiha nii neeuruha aina nere-lanacaauru leeochoaurune jaauñ turuuruhane jana jetaote, ecu acaauru aina neeure arajiin cachaauru. Chaen Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera tabaauru netonai ecu neein jetao acaauru aina ereereecure. ¹⁵ Nii jana uujiha Jesusone coariin jetaote, que tacaain satiin jeluhariin cuhin jetao, jataain cojoelatiin rai iriha cuure. ¹⁶ Nii jana jetaote, acaauru rai:

“Tonaai acaauru aina ereereequiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

¹⁷ “Cacha relaera, coaraaine coinane, cau ii rene canu calao hi uhaaun, moconajaera letono coitucuchuhi siraha suujua cuhanena jaun, erenaachara neein nihane jaun. ¹⁸ Nitohanihane jaunte, chunijihun cuhane jaauñru baasoneein mucuhane naineen atane choaae tocojoaain tacaain, nujuae caje lajaaqui mitaain, catu

rihoneein, sefetaain te nii suujua cuhane nenea coitucuchuhi. Nii jaunne niqui ii aina nerelanacaauru rai aitoon nii suujua cuhane nenea coitucuchuhi sitaauruhane coina. Nete sitanaa nainesihurene,” naa nii acaauru jana nenea leinjiine jaun jetaote:

¹⁹ “Jataain cha esenetaaichuru cachaauru. Cha carajaneeinna inara aina nereeeun. Cha carajaneeina inara abaantareeun. Chajaain cajiha nii enamanaa uhaauche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁰ Jesoso rene nii enamanaa amaare. Nii jana Jesoso coariin jetaote, atane choae nii enamanaa siheite nii suujua cuhane nenea moconajaera letono coitucuchuhi. Nii jana jetaote, najaabu jabubuhin nujuae caje lajaaqui mitujuae nii enamanaa. ²¹ Nii jana jetaote, nii enamanaa inaca rai jetao:

“Chabana caje coauneein caa catohane,” naa Jesusone jana jetaote:

“Causine caje coauneeeinte aicha. ²² Nii jaunte araai saain usihanaauru comaaichuru, acauhanaauru comaain ateinana jere nii suujua cuhane nenea coitucuchuhi. Nitohanihane jaun, atiin cairichaaajoaain canacaanu coaraain, canacaanu coroatajaneun, rautana naineeine,” naa nii enamanaa inacane jaun jetaote:

²³ “Tana rautana nainichaaunne esenetaainete cacaje bajaai. Satiin quesenetaera raine niicha bajai ichaain neeun,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁴ “Jataainnachujian chesenetaaun. Cacorataaneune jataain jelai amuritoheriin chesenetaera,” nae jetao ehequiin nii enamanaa inaca.

²⁵ Nii jana arajiin netaojiaauruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nii enamanaa suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuhuhi rai jetao:

“Erenaachara neein urichoelanaala caa enamanaa tera coitucuhuhi, canune ichei aitoon caa enamanaa janeein caje mituhin amuhine coina. Jiaonriha nacoaauneein caa enamanaa suujua cuhane enohine,” naain suruaa Jesusone jana jetaote,

²⁶ nacoaauneein baasoneein nii enamanaa jaberoco tein cojioriae nii suujua cuhane nena coitucuhuhi. Nitohaneein tihane baiha onaa rijijieein tein, caje mituhin amuhane jaun jetaote, “Inae baasoneein jaberoco tihane caunte jerihane inae ohe,” naaure nii ecu arajiin neein coarajeeurera cachaauru. ²⁷ Nejetaote, biji que mucuhin michuha Jesusone jana jetao, nimichuhin nichaaurae nii enamanaa.

²⁸ Nitohanihane baiha aina nerelanacaauru aina jiniiquiin leinjiin loreri asaae enoha Jesusone jaun jetaote, jelai ecu teteriin:

“Chanuna canacaanu nii coitucuhuhi sitanaa nainesinihacaanu,” naain caje bajaauruhane jana jetaote:

²⁹ “Catohanai moconajaera letonote nainichaa Cana Coaunera bajaacane ainaacha sitaacane,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

*Caa quete coroata sae ohane biha Jesoso.
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)*

³⁰ Nitohaneein nii canaanai rautaane jaan jelai caje amuhin jetaote, Calileea turuhin rauhijiriin situujueein cuujeeure. Nejetaote, nii acanihane

coitucuha chunine jerene Jesoso, ³¹ aina nere-lanacaauru relanaa nainihane coina. Nii acaauru relaane jaaun jetaote:

“Cacha Calaohineein nenaate cachaauru bijiu tenojoinihane jana ateinaa cuurureein. Nete nichata janohane baiha ichanareein,” naain aina nerelanacaauru relaane jana jetaote, ³² nii acaauru rai aitohane inaureniha natiin jetao caje bajaurene necoatocuruhane jaun.

Charijina jataain nelateinnein nere
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Nitohaneein cuhin, inae Caferenaanon turuhin loreri asaae enooruhane jana jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao:

“Chaaque ita rai ereerejeein uhicheein bero cuhane,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁴ Nejetaote inauheneecha curuaaequuin aonajeeure, bero cuhane uujueein, “Charijina caa cana jana jataain nelateein nenaane,” naauruha ita raine jaun. ³⁵ Nitohaneein inauheneecha aonajeeuruhane jaun jetaote, nelauriariin nii aina nerelanacaauru lechoonca coroatajai cotijiaain jetao: “Leeochaauru amurijiriin nena jeriha chunine, acaauru rai nelateein itolereneein acaauruhacha jerei icharaneein neeine,” ³⁶ naane baiha jetaote, biji que leinjiin canaanai mucuuriin acaauru cataaun teein jetao:

³⁷ “Canu coreniha caa canaanai raerate, jerichanejeein canu raane rijijieein aicheein. Nii jaun canu raera coatiha canuhacha raa airinaain, caletoaera Ofa netonai raate aicheein,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

*Canaacha ichai ichara, coatiha cana que nejer-
atenaa nihei.*

(Lc 9.49-50; Mt 10.42)

³⁸ Nii jana jetaote:

“Cacha relaera, ii curuaa aina cuaain moconajaera letono coitucuchuhi sitaain que suujuequiin nenacaauru rautaa leinjiinne janane eruhin caohatihacaanu, cana jana nenaaneein ainihane jaun,” naa Joanne jana jetaote: ³⁹ “Jiaonriha caohateein neeichene. Chunocoha canu curuaaneein netiin cojoelanaacojoai ichaera, nii baiha baasoneein erenaa nainihe i canu que. ⁴⁰ Canaacha ichai ichara, coatiha cana que nejeratenaa nainihe. ⁴¹ Chunocoha canu Curisito cachanequichene coreniha inara rai esinaeca niha natiin terate, esinae rauhijiriin rai cainanohiniha cureein,” nae jetao rai Jesoso.

Jataain alalacaraa osa que nesarucuaane

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Niritiin jetaote: “Chunocoha ena canu esenetajeeureraauru saruha osa quenete, nii ajiniha caohachare nuluno que leinjiin ajeri jaberoco tijichaaain ichojoaain cucuana kuhane joaeraane.

⁴³ Jana osa que ii saruha ichohiine moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ichohii aina Cana Coaunera cojoanona que neeine.

⁴⁴ Nabana le jerajei ichohii coreniha, nii chariji bana nii riano niha natiin ohin, nii usi tabai jacaachara jana kuhine coataa. ⁴⁵ Jerichanejeein osa que ii saruha ii tijiane moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ii tijia aina Cana Coaunera cojoanona que neeine. ⁴⁶ Nabana osa que ii saruha ii tijiane coreniha nii riano

niha natiin ohin, nii usi tabai jacanaachara jana kuhine coataa. ⁴⁷ Jerichanejeein osa que isharuha inotane, le jerajei inota rocoo. Nenacaaeneetejian nii amuritoheriin caohachare le jerajei inota aina Cana Coaunera Cojoanonaa que neeine. Nabana usi que isharuha inotane, ⁴⁸ nii riano niha natiin ohin, nii usi jacanaachara, naaonjoain jana kuhine coataa.

⁴⁹ Usi jana situnaa rijijieeinte nichoterichaacheein satiin. ⁵⁰ Nelatiha niqui tebe. Nete inae lenone cotebetenaa nainenihane, inae nii chaque nelatene. Nii rijijieeinte chaque nelateneeiche inara que icharatenohi ichaain, raotojoein ichaaoruha leeochoaurune jaan ichaeneeichene,” nae jetao acauru rai Jesoso

10

Comasai jianiha cachane que cacha relaa Jesusone
(Mt 19.1-2; Lc 16.18)

¹ Inae Caferenaaon caje amuhin jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin nucuhe Jorodaan auhaniha cuhin, enoto mitu nichajai jelson nena Jodea batane que cue Jesoso. Ecu jetaote, rai netaojiaauruha cachaurune jana jetao, nacoauneein relanajae Jesoso, cachauru relanaa rautatohane jaun. ² Nii jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao, nechu jataain cairichauruhane jaanu lera ariha jetao, comasai jianena nainiha cachane bajaure jetao Jesoso caje fariseeocuru tabaauru. ³ Nii jaun jetaote:

“Tonaa inara rai Moisesa, comasai jianiha cachane que,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

⁴ “ ‘Comasai jianiha cachane coina, jauriaanejeein comasai jianihane jaaque aitiin nena quiricha teeuchete, aina comasai jianemiin cacha,’ naainte aite Moisesa,” naauruha fariseeocurune jana jetaote:

⁵ “Aiha niqui. Nete, nere tonorana jerelanaala neeichelune jaun, nitohaneein ichaquichene rautaenihane saijieein ichaquichene coina aitelu Moisesa. ⁶ Nete jauriaanejeein itolere coaunaane nunuheneein, quicha, ene, naaonjoain coaunaelu Cana Coaunera. ⁷ Nii jaaunte, inaca, neba, naaonjoain ratiriin amuhin necoansaijiae cacha. ⁸ Chaen leinjiin cachaneein nena rijijieein coacuhin, jiniiquiin ita aina neeure. ⁹ Nitohaneein niha cachane coina ichaa Cana Coaunerane jaun, nii comasai jianena nainihei cacha,” nae jetao fariseeocuru rai Jesuso.

¹⁰ Inae loreri asaae enooruhane jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaure nacoaauneein caje aina nerelanacaauru. ¹¹ Nii jaun jetaote, acaauru rai:

“Comasai jianein leeocho ene raerate, osa que nesaruha aicheein. ¹² Jerichanejeein techu, osa que nesarureein lana jianein leeocho cacha que nelanajaane ene,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

*Canaanainuru rausiaaeca Jesusone
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Nii jana jetaote, acaauru mucuhin rausiaaeca cojiotanaaca Jesusone coina jetao, rai canaanainuru amaasure acaauru fojiaraauru. Nejetaote, nii canaanainuru amaauruha nii amaaurerane caohateure nii Jesoso aina nerelanacaauru. ¹⁴ Nii rene amanajaauruhane caohateeuruhane coarajeein jetaote, obajeein jetao:

“Coa carene turuuruha canaanainurune caohatihachete, canu rene turuuruhine. Aihuruha caa canaanainurune rijijieein nenacaauru raineente ne Cana Coanera Cojoanona. ¹⁵ Esinae rauhijiriin aiha leinjiin canaanaine rijijieein neniha cachane coatiha Cana Coanera Cojoanona que nenea nainerinaain,” ¹⁶ naane baiha jetao, jerane biji cuhane nii canaanaihuru raane baiha jetao acaauru mucuhin, acaauru rausiaaeca cojiotanajae Jesoso.

*Jesoso aina iriha leinjiin cache coriquihonane
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

¹⁷ Nitohaneein inae jelai caje amunaa jeriha Jesusone jana jetaote, rene jeluhaariin cuhin turuhin jetao, nacatiha neseeriaain:

“Caohachanejei cache relaera. Cha ichareeun charijibana nitajenaachara ichaonaa raotono que nenea nainichaaune coina,” naain Jesoso caje bajaa leinjiin cachane jaun jetaote: ¹⁸ “Chanuna caohachanejei cache neein canu curuaateei, leinjiin Cana Coaneraachate caohachanejeineein ne. ¹⁹ Inae raotojoein Cana Coanera aitoonjoan coitucuhi: ‘Jiaonriha sonajaain jaohine. Coa ii sinijerane lanaala nenea ene aina ichaohin niha. Coa asijiauha. Coa chamute cache cairichanaa

jerenacaauun chuni cacha coacuhin casaje que ereein niha. Chae efojiaraauru ere tonoraain cao-hachaain acaauru aina neeun,' naane coitucuhi," naa rai Jesusone jaun jetaote:

²⁰ "Aihanu chujian. Canu enamanaca caje coauneeinne jitariin nii naitoonjoan tonoraain ichaaon," naa nii cachane jana jetaote, ²¹ jataain cairichaaajoaain coaraain jetao:

"Esinae rauhijiriin, chaque lanaelanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteein cairichaa-huru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereein iicha latej dedeeu. Nii baiha laen canu aina uu," naa rai Jesusone jaun jetaote, ²² jataain nererojoecaain jelai caje amue inaderaain nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun.

²³ Nii jaun jetaote, nii rohan curuacaain nenacaauru cachaauru coaraain, aina nerelanacaauru rai jetao:

"Jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanona que nena jeriha coriquihonane," naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁴ jataain cojoelatiin ecu aonajeeure aina nerelanacaauru. Nejetaote nacoaauneein acaauru rai jetao:

"Cacoelaichaauru, jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanona que nena jerichaane. ²⁵ Leinjiin oco jachu cuhane situnaa naineniha leinjiin camechone amurijiriinte, jataain caaintate Cana Coaunera Cojoanona que nena jeriha coriquihonane," naa aina nerelanacaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁶ jataain jeelai amuritoheriin naurutaain cojoelatiin jetao, ecu nejesinajeein ita rai jetao:

“Nitohaniane nichotenaa naineriaain chuni,” naauruha nii aithane aonajeeinne jaun jetaote, ²⁷ ecu coaranaacane baiha jetao:

“Caaintatiin cachaauruhacha coaraite, Cana Coaunera rai caaintajene,” naa Jesusone jaun jetaote: ²⁸ “Canacaanune jitariin canacaanuhacha sirii ratiriin ii sacuhacaanulu,” naa rai Fedorone jaun jetaote:

²⁹ “Chunocoha esinae rauhijiriin canu coreniha, chaen, cacha ichoteratera caitoonjoan- canu ere beebejeein, naaonjoanne coina, rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naaonjoain ratirichate, ³⁰ caa chauratane que neein jataain jeelai amuritoheriin lefasha sanein rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naaonjoainuri siricheein. Cairichaerinojoneein neeuruhane niha natiinte, turuha uheni Cana Coaunera Cojoanona charijibana nitajenaachara ichaonaa que niha cuurureein. ³¹ Ena jataain arajii itolere que nelaetoha nocoetonacaaurute, nii chaque nelatelanaala niha cuurureein. Jana ena chaque nelatelanaala arajiin nenacaaurute, nelateein niha cuurureein,” naain jetao Fedoro tonorae Jesoso.

Caa quete inae nichata sae orichaaianne biha Jesusone

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jerosaleen nichaae cuuruhane jaun jetaote, aina nerelanacaauru ichoaachaniha cuujiha Jesusone jana jetao, cojoelatiin cuujeeuruhane jana jetao, nii niritohane que casiin jetao, cuujeure

acaauru caaijie cunacaauru. Nii jaun jetaote, jela
 nii aina nerelanacaauru lechoonca coroatajai
 cotijiaain jetao:

³³ “Inae caa ena coitucuhichene rijijieeinte,
 Jerosaleen cuujihacache. Inae ecu turunaate,
 canu inaraacha cohajei cachaneein nejanoanaa
 nichaaune mucuhin saseredotecuru
 curuaanaacuru rai, Moisesa aitoonjoan que
 cacha relaureraauru rai, naaonjoainuri
 rai caetecuruhane jana, catinanacanejeein
 nejelau cachaauru Jorionelanaala nenacaauru
 bijihu caetecurureein. ³⁴ Nii janate, caque
 necoatijiaain canu couluneein, canu bisiin
 catinaa cuurureein. Nena nichata janohane
 baiha, nacoaauneein ichanareeunni,” nae jetao
 nitohaneein teeururichaanine que Jesoso.

*Acaauru coroatajaniha Jesusone coina caje ba-
 jaauruha Saantiaao, Joaan, naaonjoainurine
 (Mt 20.20-28)*

³⁵ Niritohane jana jetaote, rohan nichuuntaain
 jetao:

“Cacha relaera, caa ena ichei canacaanuhacha
 bajaani ichaainene jerichaanu,” naauruha Sebe-
 deeo calaohichuru, Joaan, Saantiaao, naaonjoain-
 urine jana jetaote: ³⁶ “Chatohanai inara rai icha-
 caaunne jerequiche,” naa Jesusone jana jetaote:

³⁷ “Canacaanu rai, inae ii Cojoanona neca-
 hacha que neeine bana, ii ajaabiji nichajai que, ii
 raotono nichajai que, naaonjoaain nihacaanune
 jaanu ichaainene jerichaanu,” naauruhane jana
 jetaote:

³⁸ “Coatiha nohane inaraacha bajai coitucuhin aitoheeiche. Caa necairichanaa abaantarichaaunnine rijijieeinote, necairichanaa abaantanaa nainequiche inara. Chaen noote, nitohanihanune coina cojunacatenohi nichaaunne rijijieein cojunacatenohineein neeiche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

³⁹ “Abaantanaa nainichaanu,” naauruhane jana jetao:

“Inarate niqui, caa necairicharichaaunnine rijijieein necairichanaa abaantaain cojunacatenohineein niha curiquicheein, cojunacatenohineein nihanune rijijieein. ⁴⁰ Nena laen, canu raotono nichajai que, canu ajaabiji nichajai que, naaonjoaain nelauriaaichene coina inaraacha bajai tenaa naineneeun, nii coina inae acaauru que banihateein rucuhenojoneein nenacaauru rainnein nihane jaun,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁴¹ Niritoha acaauru rai Jesusone aonajeein jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri aina obaecure nii lechooncaihuri aina nerelanacaauru. Nejetaote, acaauru cotijiaain jetao:

⁴² “Inarate raotojoein, Cana Coaunera coitucuhichuru, leeochoauru amurijiriin nena jereein acaauru cocoainanacai neeuruhane que suujua acateein neeuruha leeochoaurune jereein neeuruhane coitucuhiche. ⁴³ Nete laen nejesinajeein nitohanein nena naineneeiche inara. Nitohanein nena coacuelanaala, nejesinajeein ita coroatajanein neeuche.

⁴⁴ Jana leeochoauru amurijiriin nena jerera,

leeochaauru letononeein neeine. ⁴⁵ Coaracuche nachuhinti canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne canu coroatajaneechene coina tururichaaun. Arajii cachaauru osa caje nichoteein jianacoon neeuruhane coinane, nii coreniha cajabereeo cairichaeratiha uunlu acaauru coroatajaniha,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

*Maosanihane caje Bartimeeo rautaa Jesosone
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Inae Jericoo turuhin jetaote, ecu basiinjiin neeoriin jelai caje amuha aina nerelanacaauru aina Jesosone jana jetao, acaauru aina cuure arajiin cachaauru. Nii jana bero auhaniha lauhequiin coriqui bajaa leinjiin Timeeo calaohi cairichei maosa Bartimeeone jaun jetaote, ⁴⁷ Nasarete cocoaicha Jesoso nihane aohanriin jetao:

“Rabiriicha foeratei Jesoso, cairichaaajoaain atiin cacoharaau,” naain eheeoca nii maosane jana jetaote, ⁴⁸ arajiin cachaauru, ehequiin aito-hane caohateeure inauheneecha nihane coina. Nejetaote, que rutaain ehequiin:

“Rabiriicha foeratei, atiin cairichaaajoaain cacoharaau,” naa nii maosane jaun jetaote, ⁴⁹ ecu inacuhin jetao:

“Chajaain cajiha cotihanihucho,” naa Jesosone jaun jetao:

“Chajaauje nimichuhinte, toon ii cotihara coarae,” naauruha nii maosa raine jaun jetaote, ⁵⁰ cajione buri rocohitiin siheetiin ratiriin jetao, Jesoso rene jeluhariin turuha cue nii maosa. ⁵¹ Nii jana jetaote:

“Chatohaneein chetichaaunne jereeita,” naa Jesosone jaun jetao:

“Conoha canotanena jereeunra cacha relaera,” naa nii maosane jana jetaote: ⁵²“Inae jataain que-senetaaine jaun inae conoha inota. Inae naineein amuhinera,” naa rai Jesosone rijieeoritiin jetaote, inae conoha nii maosa notane jaun jetao Jesimo jiniichaain bero cuhane cue nii maosa.

11

Jerosaleeun turuha Jesosone

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Nitohaneein cuhin, inae Jerosaleen catainauruhane jaun jetaote, Betafajee, Betania, naaonjoainuri rohan Olibo bichatane turuuruhane jaun jetao, caje coauneein coroatajai aina nerelanacaauru letoae Jesimo.

² “Chajaain taa nita canaacha coarajei neseu cunichuche. Inae ecu turuhichenete, ecu cositenojoneein teecoha jaiti chuni cacha amunajanelanaala nena asno narejeene jana eruha curiquicheein. Cosi rutuhin uhaaichene jana: ³ ‘Chanuna cosi rutuhin amaaiche,’ naa chunocoha inara raine: ‘Latiha Cana Curuaanaane jaaunne raa uhacaanu. Inae enate ichei jelaiha cainaratereein,’ naauche,” naain jetao letoanajae Jesimo.

⁴ Nii jaun jetaote cuhin, nii acaauru rai aitohane rijijieein bero auhaniha teecoha cositenojoneein acuujuu rohan asno narejeene jana, eruhin jetao cosi rutuhin amaauruhane jana jetao: ⁵ “Chaihaquiche inooneein. Chanuna nii asno narejeen cosi rutuhin amaaiche,” naain jetao, acaauru

caje bajaure nii cuu nenacaauru cachaauru tabaauru.

⁶ Nii jaun jetaote, nii acaauru suujuateein letoanajaa Jesusone rijitjoein nii cachaauru tonoraauruhane jaun jetao, inauheneecha nii asno narejeen amaauruhane coarajeeure.

⁷ Nitohaneein jetaote, nii asno narejeen ichoae cajione tein jetao, Jesoso rai nii asno amaauruhane jana jetao, inae rene turuhaauruhane jana nichoae nelauriaain cue Jesoso.

⁸ Nitohaneein asno ichoae nelauriaain cuhane jana jetaote, najiniha bero cuhane rai cajione buri maririjiacoaauruhane jana jetao, leechoaauru elele alo rijijieein nena ajaena alo raain najiniha bero cuhane maririchure.

⁹ Nii jana najiniha cunacaauru, caaijie cunacaauru, naaonjoainuri jetaote:

“Raotojoein turuhine Cana Coaunera rijijieein nena cana Curuaanaa. ¹⁰ Raotojoein turuhine Cana Coaunera Cojoanona, cana inoensihuru foerateraneein nena Rabiri nefoerate cojoanona. Aihute coreniha raotojoein neeurumiin dedeeu nenacaaurune maajein,” naaure jetao cojioriin cachaauru.

¹¹ Nitohaneein Jerosaleen turuhin jetaote, Teenforo asaae enohin, ecu basiijiin neeoriin jitariin nasajai coaraane baiha jetao Betaniau cue lechoonca coroatajai aina nerelanacaauru aina Jesoso, inae sohane jaun.

*Inacaelanaala oha uherane coina cojiotaa Jesusone
(Mt 12.18-19)*

12-13 Nii cojoanoo Betania caje amuuruhane jana jetaote, niita bero auhaniha niha uhera alone jana coaraain jetao, coaraa cue Jesoso mijiintohane jaun. Nejetaote, inaacane bana rijiu neni-hane jaun, ninaa colane nalohacha baaejeen ne.
 14 Nitohaneein inacaenihane jaun jetaote:

“Inae nacoaauneein inacaeneriquinne jaun, neriaain chuni ii inaa lerata,” naain uhera cojio-taa Jesusone jana jetao, ecu aina neein aonajeure aina nerelanacaauru.

Teenforo asaae necoretenacaauru sitaa Jesusone

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Inae nacoaauneein Jerosaleen turuhin jetaote Teenforo asaae enohin, nii Teenforo asaae chaelai que necoreteein, chaelai coretiha, naaonjoaain nenacaauru sitaain, atanichoae coriqui coreeuruha cachaaauru raine jaa rorihurune maajeein lacojoaain jetao, serori que necoretenacaauru rorihurune maajeein lacojoaain, 16 nii Teenforo asaae nenacaen rucuhale enoauruhane caohate Jesoso.
 17 Nitohaneein jetaote:

“Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete: ‘Cana Coaunera bajaauruha satiin chauratane sacuritaain que nenacaauru cachaaaurune jaan coloherineeite ne canu loreri,’ naain laenanohineein ne. Nete asijiaauruhane jaan coloheri rijijeein teeiche inara,” naain jetao ecu acaauru relae Jesoso.

18 Niritiin cachaaauru relaane aonajeen jetaote, Jesoso sohin jaonaa coaacuruhane jaun, sohin

jaaoruhane jaanu lera arihure saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoanque cacha relaaureraauru, naaonjoainuri. Ne jetaote, sohin jaaoruhane coasichure, nii acaauru relaa Jesusone jaan rautatiin aonajeeuruha satiin cachaaurune jaun. ¹⁹ Inae nocohecane jana jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin nii nese caje amue Jesoso.

Inacaelanaala oha uherane

(Mt 21.20-22)

²⁰ Nii cojoanoo janone nii uhera rohan situha cuuruhane jana jetaote, inae cojoaisi aina curuaaequiin oha nii uherane jana coaracure. ²¹ Nii jaun jetaote, cojiotaa Jesusone coacuhin que nainaan jetao:

“Cacha relaera, inae raca cojiotaaine jaunte, inae ohe taa uhera. Coaraau nachuhinti,” naa Fedorone jaun jetaote:

²² “Jataain Cana Coaunera esenetaauche. ²³ Chunocoha esinae rauhijiriin airichainne esenetaain nii batoelanaala: ‘Niilai caje nefaruhin cucuana cuhane cunihun,’ naa caa ichatane ucuuno rainete, esinae nii aitohane rijijieein aihane ne. ²⁴ Nitohanihane jaaunne inara rai aitoon, inaraacha latei eruhichene coina Cana Coaunera bajaaiiche, inara rai terichaine esenetaainete eruriquicheein. ²⁵ Inara rai chatohanai cotainacai ichaain neeuruha inara amute cachaaurune niha natiin, acaauru que inara suujua acateein Cana Coaunera bajaaiichene bajaauche. ²⁶ Aihute baaso ichaain osa que nesaruquichene niha natiin inara osa que

suujua acatemiin cana Inaca dedeeu nenea Cana Coaunera,” nae jetao Fedoro rai Jesuso.

*“Cha ii cocoainae,” naauruha Jesuso raine
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)*

²⁷ Nii baiha jetaote, nacoaauneein Jerosaleen cauha cue aina nerelanacaauru aina Jesuso. Inae ecu turuhin Teenforo asaae enohin amuhemuheca Jesusone jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao:

²⁸ “Cha ii cocoainae catohanai ichaain neeine coina. Chatohanai cocoainanacai neeinna neei,” naaure jetao Jesuso rai saseredotecuru curu-aanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaa-reraauru, Jorioocuru bichauhenaauru, naaon-joainuri.

²⁹⁻³⁰ Nii jaun jetaote, acaauru rai: “Canuheton-aine inara caje bajareeunni. Cha Joaan letoaelu, cachaauru cojunacatiha uhane coina. Cana Coaunera letoanenihanena cachaauruhacha letoanojoneein uhalu. Catoonraain carai beeichenena, canuhetonai canu cocoainain canu letoaera bereeunni inara rai,” naain jetao acaauru tonorae Jesuso.

³¹ Nii jaun jetaote, ecu nejesinajeein ita rai jetao: “‘Cana Coaunera letoanojoneeinte uhelu,’ naacachenete: ‘Chanuna jana nere tonoraain esenetaeneehelu,’ nareein. ³² Coatihachu: ‘Cachaauru letoanojoneeinte uhelu,’ nanaa nainihaacache,” naaure jetao ita rai. Satiin cachaauru Cana Coaunera letoanojoneein uhalu Joane esenetaauruhallune jaun, cachaauru coasiha. ³³ Niritiin jetaote:

“Chachaainti Joaan letoaain nelu. Coatiha coitucuhaacaanu,” naauruha Jesoso raine jaun jetaote:

“Aihane jaaunchujian canuhetonai, caa catohanai ichacaaunne coina canu cocoaain canu letoaera berinaaunni inara rai,” nae jetao acauru rai Jesoso.

12

*Ocoana jaaurera necha ansaineein
ichaonacaauru que cuaain cachaauru relaa
Jesosone*

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Niritohane baiha jetaote, ocoana jaaurera que cuaain cachaauru relaa in jetao: “Leinjiin cacha jetaote, ocoana jaain jitariin corihatein bino jaauruhane jaanu coloherinu que loreri jaain, leinjiin jataain ucuuneein tein rori jae ecu neein amihanenacaauru beraihane coina. Nitohanein caohachaaain rucuhecane baiha jetaote, nii ocoana que amihanenacaauru rai atane tein ratiriin amuhe nii atane erora. Inae tainaca que turuhane bana ita rai luruurhane coina.

² Nitohanein tein ratiriin jetaote, inae tainaca que tihane jaun, leinjiin rai cacha letoae, nii amihanenacaauru caje que banihatein niicha taihuri bajaa cuhane coina. ³ Nejetaote, nii cacha mucuhin faojoaain sooruhane baiha, nii cacha letoaaure cha colane nii temule erora rene. ⁴ Nii jaun jetaote, nacoaauneein leeocho cacha letoaa nii temule erorane jana, nocoejechanuhin, couhuri cunaitaain cha colane acaentonai letoaaure jelaiha. ⁵ Nii jana nacoaauneein leeocho cacha

letoaane jana jetaote, acaentonai sohin jaaore nii temule beraichacuru. Nii baiha nacoaauneen arajiin rai cachaauru letoajeein sacuha nii temule erorane jana jetaote, tabaauru sohin jaonajaain, tabaauru faojaain cunaitanajaure.

⁶ Satononejeein jetaote leinjiin jataain niicha belai rai calaohi neeorihane jana, aca letoae: ‘Jerihane canu calaohi quete laen suujua acatecurreein,’ naain coaucane jaun, sohin jaaoruhane esenetaelanaala. ⁷ Nejetaote, ita rai jetao: ‘Inae uha caa atane erora calaohi. Coanete sohin jao-hacachete, cana raineen nedaine caa atane,’ naaure jetao nii ocoana que amihanenacaauru cachaauru, uha nii atane erora calaohine jana coarajeein. ⁸ Niritocuruhane jaun jetaote, inae acaauru rene turuhane jana mucuhin ateinaain nii ocoana udaa amaain jaberoco jaaore,” naain jetaote:

⁹ “Tonaquiche jana inara, nii calaohi sohin jaaoruhane que, tohanrihacha jana nii ocoana erora. Raajenihane cuhinacha nii ocoana que amihanenacaauru sohin jaohin, leeochoauru cachaauru bijiu nii ocoana teriha beraihuruhane coina. ¹⁰ Tana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane:

‘Ajeri jaolecoorua
loreri icharaaurune jaante,
jauriaanejeein
loreri nunuheneein ne.

¹¹ Acate
jataain cana rai
cojoelanaacojoaain ichae
Cana Coaunera,’

naain laenanohinihane jaan reretaain aonaquiche chariji banane,” naain jetao ocoana icharaauru que cuaain cachaauru rai ereerejeein acaauru relae Jesuso.

¹² Niritiin acaauru que cuaain relanajaa Jesusone que nainacuruhane jaun jetaote, Jesuso mucunaa jerecure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaaureraauru, saseredotecuru curuaanaacuru, naaonjoainuri. Nejetaote, Jesuso aina neeuruha arajiin cachaaurune jaun cachaauru coasiha ecu ratiriin jelai caje amuure.

Impoestonu que coriqui teeuruhane que iriha Jesusone

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Nitohaneein ecu ratiriin jelai caje amuuruhane baiha jetaote, Erodesi ere tonoraeraauru, fariseeocuru, naaonjoainuri letoaaure, rai ereeuruhane jana tonaain acaauru tonoraa Jesusone nechua jataain coulurujueeuruhane jaanu lera ariha cuuruhane coina.

¹⁴ Acaauru jetaote rene turuhin jetao: “Ii que tonaain iriha cachane niha natiin, tonoraelanaala esinae rauhijiriin ereein neeine coitucuhacaanu. Chaen techu nohanelanaala esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaoha cachane coina cacha relai. Aihane jaun, caohachaana Romanocuru curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui tihacaanune. Ainihane chatohanerihaha. Coretena nainichaanuna. Ainihanena niriirihaha,” naaure jetao Jesuso rai fariseeocuru aina Erodesi ere tonoraeraauru.

¹⁵ Nejetaote, nechu jataain cairichaa aitocuruhane que nainaane jaun jetao:

“Chanuna cacairichanaa coacuhin niritiin carai ereeiche. Carai cajiha nii coriqui uhaauchene coarae,” naa acaauru rai Jesusone jaun, ¹⁶ rai coriqui teeuruhane jana jetaote: “Chaa curuaa caa laenanohineein ne rai cojunaca aina,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetao: “Romanocuru curuaanaa enferadoro curuaa,” naaure jetao rai.

¹⁷ Nii jaun jetaote acaauru rai: “Aihana jaun chujian enferadoro que banijiaain nena teeuche enferadoro rai. Chaen Cana Coaunera que banijiaain nena teeuche Cana Coaunera rai,” naain acaauru tonoraa Jesusone jaun jetaote, ecu jataain cojoelatiin aonajeeure.

Ohane baiha oo caje ichanaa cachane bajaauruha sadosseocurune
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Nii jana jetaote, Jesoso coaraa uure sadosseocuru, oo caje ichanaa cacha suujuene esenetaaurenihane jaun caje bajaauruhane coina. Acaauru jetaote rene turuhin jetao:

¹⁹ “Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai laenaain ratirilu, oha leinjiin cacha nesirihateein nii comasai aina canaanai sirilanaalane, nii onaa comasai autana raa nii onaa nejerane, nii onaa aina siricha rijijieein canaanai sirihane coina.

²⁰ Nitohanihane janate, ita nejera nejesinaneein neeuruha caaunsineein cachaaurune jana, jauriaanejeein acaauru nejera nesirihateein, nii nesirihatnajan aina calajoilanaala ohe. ²¹ Nii jaunte, nii autana rae nii onaa nejera. Nete

acaentonai ohe aina calaojoilanaala. Jerichanejeein techu ohe nii acaauru nichataja. ²² Nii jaaunte, nii chunocohacuru nii caaunsini ita nejeraauru calaojoilanaala oore. Nii janate tabiicha nii ene netonai ohe. ²³ Aihane jaun ooruhane baiha nacoaauneein ichanaa acaauru suujuene bana, chariji comasaineein jana nereein nii ene, caaunsini ita nejeraauru aina nesirihateein ni-halune jaun,” naain jetao Jesoso caje bajaure sadoseeocuru.

²⁴ Nii jaun jetaote:

“Nechu jataain joaenreeinte ereereequiche inara, Cana Coaunera Quiricha ereretaain aonaain niicha ichanenu coitucuneeichene jaun.

²⁵ Ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nena rijijieein ichanaain niha quichauru, enecuru, naaonjoainuri suujuene, inae nesirihatenaa nainecuruhi, dedeeu nena anjeraauru rijijieein inae neeuruhane jaun.

²⁶ Tana ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nena rijijieein ichanaa cacha suujuene que aitoa nuna laajoiri moconau neein Moisesane jaa quiricha reretaain aonaquiche inarane. Ecu jetaote Moisesa rai: ‘Canune Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaunera neeun,’ nae jetao Cana Coaunera.

²⁷ Coatiha ohin nitajenacaauru coaunera nihei Cana Coaunera- ohin nii baiha jerichanejeein jaberoconeein nena rijijieein nenacaauru cachaauru coaunera Cana Coaunera. Nitohanihane jaunte, jataain joaereein nii cha coitucuelanaala ereereequiche inara,” naain jetao sadoseeocuru tonorae Jesoso.

Cana Coaunera aitoonjoan-jataain cacha ichao

rai nelateein nena
(Mt 22.34-40)

²⁸ Niritiin esinae rauhijiriin sadoseeocuru tonoraa Jesusone jana aonajihane jaun jetaote, Jesoso rohan nichuuntaain jetao:

“Chariji jataain jauriaanejeein Cana Coanera aitoonjoaneein cacha ichao rai nelateineein ne,” nae jetao, rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaera.

²⁹ Nii jaun jetaote:

“Jauriaanejeein cana ichao rai nelateein nena Cana Coanera aitoonjoante: ‘Aonacuche Israeli cocoaichacuru. Cana curuaanaa Cana Coaunerate, leinjiin acaacha itolere curuaanaa neein ne. ³⁰ Aihane jaun, ii suujua, ii suujue, ii coichana, naaonjoainuri aina curataain cana curuaanaa Cana Coanera belaihu. ³¹ Chaen ichaajenihane ijiabereeo belain coaraaine rijijieein chamute cacha belain coaraau,’ nae. Nihei caa baiha jataain cacha ichao rai nelateein nei Cana Coanera aitoonjoan,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaera rai Jesoso. ³² Nii jaun jetaote:

“Esinae rauhijiriinte chuhisi aitochicha cacha relaera. Leinjiinte chuhisi ne Cana Coanera. Nihei nii baiha acaneein nei. ³³ Cana suujua, cana suujue, cana coichana, naaonjoain aina curitaain Cana Coanera belain, cana jaberoco belaichaane rijijieein cana amute cacha belain, naaonjoancanete chuhisi, itolere inihocuru, itolere jujuaihuru, naaonjoainuri mocohaca rori ichoae teenne amurijiriin jataain nelateine,” nae jetao Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cacha

relaera. ³⁴ Niritiin esinae rauhijiriin tonoraa nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaerane coitucuhane jaun jetaote:

“Coatiha icharaain niheei Cana Coaunera Cojoanona que neeine coina,” naa Jesusone jaun jetaote, inae nii tonaai caje chatohanai bajanaa coitucue.

*“Chatohanai caje nefoeratenaa ne Mesihasi”
naain bajaa Jesusone
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

³⁵ Nii baiha Teenforo asaae neein cachaauru relaane jaun jetaote:

“Chanuna Rabiri caje nefoeratenaa niha Mesihazine que aitocure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru. ³⁶ Cana Coaunera Suujue aitoroatenojoiniin:

‘ “Cau carautono nichajai que nelauriaau carohan,
ichei nejeratenacaauru amuritoherateein,
itiha asaae tenajaanune reen tiaajeein,”
naa Cana Coaunera cana curuaanaa rai,’ naa Rabiri inatiin.

³⁷ Aihane jaun, inasiina Rabiri nefoerate caje nenaanere Mesihasi, Cana Curuaanaa neein curuaatiha Rabiri netonai inatiin,” naa cachaauru rai Jesoso jana jetaote, rautatiin Jesoso aonajeeure nii ecu arajiin nenacaauru cachaauru.

*Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru
ichao biha Jesusone
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

³⁸ Nitohanein cachaauru relaane aina cuaain jetaote:

“Caohachaain nocohalajiin ichaaoche, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaaureraauru que. Cacha relaaauruhane jaa cocajione jiaainte, bero cuhaneuru acaauru que suujua acatecuruhane coarateein neeuruha cachaaurune jereeinchuru amuure. ³⁹ Chaente netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereereecuruhane jaan coloheri sinacoca asaae enooruhane jataain nelateein nena rijijieein rori caohacha ichoae nelauriana rautatiin, beseta ichaain lenonecuruhane jaan niha natiin rori caohachaauru ichoae nelauriana rautatiin aihure. ⁴⁰ Chaentechu, autanaauru caje acaauru loreri niha natiin ruluure. Nitohaneeinte necha aansainein ichaauruhane que nainacuruha cachaaurune coataa sonafaajianaichuru Cana Coaunera bajaee bajajeein ichaaoche. Acaaurute leeochoauru amuritoheriin caseteco coaraa cuurureein,” naain jetao cachaauru relae Jesoso.

Nichaonajaanu que niicha sirii coriqui tiha Cana Coaunera belaiha leinjiin autana cairicheine (Lc 21.1-4)

⁴¹ Nii jana jetaote, coriqui teeuruhane jaan curu cuhane coriqui teeuruha cachaaurune jana coarajiha lauhequuin Jesusone jana jetao, jataain araainanaain coriqui teure coriquihonacaauru.

⁴² Nii jana jetaote, turuhin jataain coroatajajeei coreein nena coriqui tiha cue, nii teeuruhane jaa curu cuhane ita que jerajeein, leinjiin autana jataain cairichei. ⁴³ Nii coarajeein jetaote, aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

“Esinae rauhijiriin satiin caa curu cuhane coriqui teurera amurijiriinte coriqui te caa

leinjiin autana cairichei. ⁴⁴ Jana satiin caa coriquihonacaaurute, acauru rai cautena coriqui caa teure. Nete laen caa ene jataain cairicheinijian natiin, acaihanijin nichaonajaanu que niicha sirii te jitariin,” nae jetao acauru rai Jesoso.

13

Itajenojoinerichaaïn Teenforone biha Jesosone (Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Inae nii Teenforo caje mituha cuha Jesosone jana jetaote rai jetao:

“Cacha relaera, jataain caohatiin ajeri caje ichanohiniha caa Teenforone coaraaina,” naa rai aina nerelanacauru caje leinjiine jaun jetaote:

² “Jataainte niqui caohatiin tasiojoaain ichanohineein coaraai. Nete inae turuha cojoanonaane bana, nii leinjiinijin nenereein caa ajeri ita ichoae tein ichanohineein inaraacha coarajei, satiin itajenojoiniha curichaaine jaun,” naain jetao aina nerelanaa tonorae Jesoso.

Nacooauneein tururichaaïn Cana Coaunera Cojoanonaane

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Nii baiha jetaote, nii Teenforo coarajein rohan nenea Olibo bichataneu cue jetao aina nerelanacauru aina Jesoso. Inae ecu turuuruhane jaun nelauriariin lauhecoha Jesosone jana jetaote:

⁴ “Chatohanai janonaa banana nunuhereein nitohanai. Chatohanaina jana, inae jataain cataainjian nitohanaine jana coarareein,” naain caje bajaauruha jelai teteriin, Fedoro,

Saantiaao, Joaan, Aanderesi, naonjoainurine jaun jetaote: ⁵ “Inara coritaain niha chunine coataa caohachaain nainaan neeuhe. ⁶ Arajiichurute canuniha nocoetiinchuru turuhin: ‘Canune Curisito neeunra,’ naa uuruhane, arajii cachaauru nii acaauru coritaauruhane esenetaa cuurureein. ⁷ Jiaonriha: ‘Ecuuru ecuurute ne sonaana,’ naain coitucuhichene nesoonnein casiichene. Nitohaneeinte nunuheca cureein. Nete caa caitoonjoan cojoanonaa satono que turuhane jaun ainenereein. ⁸ Laurihu laurihu nenacaauru cachaaurute, leeochoauru aina nejerateein, ita que nererojoecaain niha cuurureein. Jana leeocho atane que ichaonacaaurute, leeocho atane que ichaonacaauru aina sonaana que niha cuurureein. Chaentechu araai lauriin aihane jaaunru, jataain mijiaaaineein niha cureein carora tabai. Nii janate, niha cureein mijitena. Niite aasaaeriin necairichanaa nunuheniha cureein.

⁹ Aihane jaun caohachaain nainaan neeuhe. Canu corenihate, cocoinanacaihuru, *reychuru*, naonjoainuri bijiu inara teeuruhane janate, sinacocacuru asaecuru teein inara bisiha cuurureein. Nitohaneein inara teeuruhane banate, esinae rauhijiriin canuneein nihanune biha curiquicheein acaauru rai. ¹⁰ Jaiti nitohaneein satono que turuenihane ajiniate, satiin cachaauru chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauru rai caa caitonjoan nosa caje nichoteeururichaaaine beebejiha curiquicheein. ¹¹ Aihane jaun, cocoinanacaihuru rene inara amaauruhane, jiaonriha acaauru rai ereeichene jaaque tonajeein cuichene. Inae ecu ereeichene

coina turuhichene coatiha inara aitorihēeicheein. Cana Coaunera aitoroatenojoin Cana Coaunera Suujue letononeeinte aitoriquicheein. ¹² Rai nejeraauruhachate nejeraauru colurujiha cuurureein atēinanohineeuruhane coina. Jana rai calaohichuruhachate colurijiha cuurureein acaauru inacaauru. Nii janate rai inaca colurujueeuruha acaauru calaohichurune jana, acaauru atēinaa cuurureein. ¹³ Canu cachaneein neeichene corenihate inara cotaairiin inara coaraa cuurureein satiin caa chauratane sacuritaain nenacaauru cachaaauru. Nete nitohaniha sainejeein satono que tiaain caitoonjoan tonoraain neite ichoteratenojoiniha cureein.

¹⁴ Aihane jaun caa reretaain aonaain tonoraauche. Inae nii Teenforo asaae jelai teein Cana Coaunera que banijiaain *altar* ichoae ecooca Cana Coaunera que nejeratenaa casicheckine coaraquichene, ichatane jana cuhin sorooruhine Jodea ichaonacaauru. ¹⁵ Ecuun rai loreri satono coarana ichoae niha chunine jana niha nitohanaine, jiaonriha rucuhēle niha natiin roconaa coaucane. Rauhijiriincha fauhi amuhine. ¹⁶ Jana ocoana jana nihane jana aihane, jiaonriha jelaiha nejēnohin cajione ranaa coaucane. ¹⁷ Jataainte cairichaaajoaurureein nii cojoanonaa que inae turuhane bana ausirineein nenacaauru enecuru, sisihajeein canaanai sirichaaauru, naaonjoainuri. ¹⁸ Nabana elohena bana niha nitohanaine coataa Cana Coaunera bajaauche inara. ¹⁹ Cana rai chauratane coaunaain nihalu Cana Coaunerane baiha, nitohanai necairichanaa coaraa chariji banane

que airijiinte, jataain niha cureein necairichanaa cojoanonaa. ²⁰ Nii necairichanaa cojoanonaa sarotiaeniha Cana Coaunerane, nerihei chuni nichotei nii caje. Nete rai cachaneein janijiin niicha ranojoinunri jataain belaihane jaun, nabana nitajeeuruhane coataa nii cojoanonaa sarotiareein.

²¹ Aihane jaun chunocoha inara rai: ‘Caute ne Mesiasi. Ecute ne,’ naa inara rene turuhinne, jiaonriha esenetaaichene. ²² Mesiasi niha nocoetiinchurute *profetane* lanaala nenacaaurune maajeeichuru, inara coritaa cojoelanaacojoai ichaa cuurureein. Janijiin Cana Coaunera ranojoinuru niha natiinte coritaaaurureein. ²³ Aihane jaun, caohachaaain necohalajiin itolereenein neeichene coinane caraajenhane inara rai aitoon, que nainaaain neeichene coina,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Nacooauneein tururichaaain cacha caje nejanoanaa Curisitone

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴ Niritiin jetaote: “Nitohaneein inae niha necairichanaa cojoanonaane baihate, nocoena niha enotone jana, atene netonai conoenereein.

²⁵ Nii janate, dede cajene maajeeichuru naluhacoaa arasijieeurune jana, nesoonne caaun rijijijianiha cuurureein dedeeu nenacaauru netonai. ²⁶ Nitohanihane janate, itolere ichana nainihane coarateein nelate que nelateein dede sacari jana fauha uhanu canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne jana coariquicheein. ²⁷ Acate

rai anjeraauru letoareein, nii janijiin niicha raauri, rai cachaauru taojiaain raauruha satiin caa chauratane tinonoriitiin nuurihuru cajeeurune maajeein, dede uurihuru cajeeurune maajeichurune coina.

²⁸ Caohachaaain nainacuche, caa uhera que cuaain inara relaanune que. Inae satiin naluha nune alone baiha nacoaauneein nalojoaa uherane coaraqichenete, caje inae nichuuntaa ajaanaane coitucuhiche. ²⁹ Nii rijijieein nainacuche caa caitoonjoan rijijieein aihane coaraqichene, canu Cana Coanera Calaohi cacha caje nejanonaa nichaaune inae nichuuntaa turuhanune que. ³⁰ Esinae rauhijiriine aitoon, jaiti ooreniha ena caa satiin canu aina nenacaaurune janate, ³¹ nitajereein caa chauratane aina dede. Nete lae caa aitocooaunne jaa quere, caa aitocooaunne rijijieein que tihane reentiaain nereein.

³² Nete laen: ‘Naaonjoain cojoanonaa banate ecu tiaain aicheein,’ nene naain nii chuni coitucuera. Niheichu dedeeu nenacaauru anjeraauru niha natiin coitucuuruhi. Niheichu canu niha natiin coitucuhaaun, leinjiin Ofaachate coitucujue. ³³ Niique tihaneree tiaain caohachaaain nainaaain Cana Coanera bajajeein neeuche. Coatiha coitucueraai nii airichaaaine jaa cojoanonaa. ³⁴ Acate coriaji ataneu cunaa jeriha leinjiin cachane, rai cachaauru que loreri beraichatein, le cacha cachaauru rai amihanenaa teein, nii loreri beraicha que beraichatenajaain ratirinajaain amuhane rijijie. ³⁵⁻³⁶ Aihane jaun, caohachaaain nainaaain turuhane cohajeein neeuche inara.

Coatiha coitucueraai turuha nii loreri erorane, sona naluque, dede cataaun, ataohari irihanau, janone, naaonjoaainijin, turuhane jana letona jatoroain neneeichene coataa. ³⁷ Caa inara rai aitocooaunne rijitoeine leeochoaauru rai netonai aitoon, caohachaaain nainain cohaquichene coina,” nae jetao, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, naaonjoainuri rai Jesoso.

14

*Jesoso mucuuruhane coina ita taojiaauruhane
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)*

¹ Coroata janohin lanajeeca jorerera colane ichanohin faan quihuruhane jaan beseta faso-coane jana jetaote, chunocoha que coritaerateein, Jesoso mucuhin ateinaauruhane jaan lera ari-hure saseredotecuru curuaanaacuru aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaaaureraauru. ² Nii jana tabaauru jetaote:

“Nainihehi nitohanai ichacaache beseta nunuhe banane. Nabana cana que nejerateeuruha ecu aina nenacaauru cachaaurune coataa,” naaure jetao ecu ita rai.

*Alabastro caje ichanohi que curuhin nena jujuai choroa leinjiin ene Jesoso ichooaene
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)*

³ Betaniau cosibi ruhecaeraneein niicha curuaateuri Simoon loreri asaae turuhin, ecu nelauriana najaan rori choae lauhecoha Jesusone jana jetaote, *alabastro* caje ichanohi que curuhin-juane nejesina caje ichanohi jataain coretiin nena jujuai nardo amaain turuha cue leinjiin ene.

Nitohaneein turuhin jetaote nii jujuai curu rai-heitiin Jesoso couturi choae chorohe. ⁴ Nii jana ecu neein coarajeeurera tabaauru jetaote obajeein jetao:

⁵ “Chanuna que cairichaaihuru coroatajanena richaae, nichata fashai denario core jeeoni amurijiriin nii jataain coretiin nena jujuai nardo que necoretelanaala joareen nii jujuaain ichanohi jaohiche,” naain jetao nii ene que ereein nocoeje chanuure. Nii le denario jetaote le jiichoo amiha-nena core ne.

⁶ Nii jana jetaote acaauru rai:

“Coa nocoeje chanuhin, coa rerohecaache. Jataain caohachate ichae catohaneein canu teein. ⁷ Itolere banate inara aina neeurureein cairicheihuru. Nii jaunte, acaauru coroatajanena jeriquichene jaan que, acaauru coroatajanena naineriquicheein. Jana canu, itolere cojoanonaa bana inara aina neriaauni. ⁸ Caa enete niicha ichana nainei ichae, cajabereeo jujuaauruhane jaanu que niicha rucujui nihane jaun. ⁹ Esinae rauhijiriine aitoon. Chunijihuunru chauratane sacuritaain nosa caje nichoteeuru richaaine coina caitoonjoan canu ere beebejeeuruhane jaunrute, caa catohaneein canu jaberoco jujuaa caa enene jaan coaauca cuurureein. Nitohaneeinte coaaujojoi niha cureein,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Jesoso coulurujih Jodasine

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Nii Jesoso aina nerelanacaauru lechoonca coroataja Jodasi Isacariote jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru coaraa cue,

acaauru aina ereein, Jesoso rene amanajaane coina. ¹¹ Nitohaneein acaauru rene turuhin amanajaane coina acaauru rai aitoaha Jodasine jaun jetaote, jataain corojeein rai coriqui tenaa jerecuruhane jaun, jelai nedaaoriha Jesosone que coacue, rene amanajaane coina Jodasi.

Aina nerelanacaauru aina janotiin lenoniha Jesosone

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² Jorerera colane ichanohin faan quiin, Cana Coaunera rai carenero narejeen sooruhane jaan fasocoa beseta cojoanonaa nunuhe bana jetaote:

“Chu fasocoa cojoanotiin que lenonichaachene jaanu que lenone jaa cuhacaanune jeree,” naain jetao Jesoso caje bajaure aina nerelanacaauru.

¹³ Niritocuruha raine jaun jetaote, coroatajai aina nerelanacaauru letoain jetao:

“Chajaain taa neseu cunichuche. Inae ecu turuhichene jana, baichaje cuhane acau baaibaaichaain cuujuiha leinjiin cachane jana eruhichene sacuuche. ¹⁴ Chaen inae loreri asaae enohane, nii loreri erora rai: ‘Cacha relaerate ii caje bajaerate, Chariji ucuha cuhane canu aina nerelanacaauru aina lenonerichaanuhin fasocoa cojoanotiin que, naain bajaerate,’ naaiche rainete, ¹⁵ aca inara que ecuunetiin coaranai loreri asaae, caohatiin rucuhenojoneein nena ucuha seejoan coaratereein. Chaen inae inara que coaratiha nii loreri erorane, ecu tein janotiin cana lenonenu enoalaauche,” naain jetao, nii aina nerelanacaauru suujuateein letoanajae Jesoso.

¹⁶ Nii jaun jetaote, nii neseu cuhin acaauru rai aitoha Jesusone rijijieein leinjiin cacha eruha cure nii coroatajai aina nerelanacaauru. Nii jana jetao acaauru que leinjiin ucuha coaratiha nii cachane jaun, ecu teein fasocoa cojoanotiin que lenonecuruhane coina lenone jaaure.

¹⁷ Inae nocohejihane jana jetaote ecu leeochoaauru aina nerelanacaauru aina turuha cue Jesuso. ¹⁸ Nitohaneein lenonecuruhane jaaun neein jetaote:

“Esinae rauhijiriin ena cau caniha inara jini-ichaa in lenoniha nenaate, canu que nesuujueein cacoluruheca cureein,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ¹⁹ jataain inaderaain:

“Canuna ii coulurujuerichaaunte,” naain caje bajaure le cacha cachaauru. ²⁰ Nii jaun jetaote:

“Ena, cau canu aina lechoonca coroatajai nequichene caje nena, canu jiniichaa in canu ojoaichu cuhane faan setejiaain quichate acane. ²¹ Cana Coanera Quiricha inoaensi cuhane aitohane rijijieein itolereneein aihanete ne. Nete jataain cairichaaajoareein nii caque nesuujueein cacoluruhera. Jataainte caohacharelu, nejanoaenihalu nii cachane,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

²² Nitohaneein lenonecuruhane ucuaetoha jetaote, faan mucuuriin Cana Coanera bajaain, cataaun tacaain taturiin acaauru rai teein jetao:

“Nocoo caa quihuche. Caate cajabereeoneein nena ne,” naain jetao acaauru rai te Jesuso.

²³ Nii baiha, acaauru coconeein nena bino curu mucuuriin, Cana Coanera bajaain acaauru rai tihane jana jetaote, satiin ita rai leruune

leruuneein cooruhane baiha jetao: ²⁴ “Caa canaacha coite canu coichana ne. Acate arajii cachaauru osa coreniha nijiaonrichaainne coina Cana Coauneraacha icharatei ichacaaunne jerichaaunne jaan cojunacaneein nena ne. ²⁵ Esinae rauhijiriin nacoaauneein caa baiha bino corihaaunni, Cana Coaunera Cojoanonaa necaohacha que neein ecu nena bino cohanune reentiaain,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Coitucuha nocoetelanaala nesuujuerichaain Fedorone biha Jesosone

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Nitohaneein jetaote, salmo que nenateein Cana Coaunera coroaecuruhane baiha jetao aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Olibo bichataneu cue Jesoso. ²⁷ Inae ecu turuhin jetaote:

“Enene cojoanotiin cuhanete, satii canu esenetaaichene jianeein ita caje riaaneriquicheein. Nitohaneeichene coinete: ‘Carenerocuru beraicha sooruhane janate, cajihaneein riaaniha cuurureein carenerocuru,’ naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane. ²⁸ Nena inae ichanacaaunne, jaiti Calileea turusiquichene ajiniha, canu inara ichoaachaniha ecu niha cureeunni,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote: ²⁹ “Satii ii esenetaauruhane jianecuruhane nihanatiin coatiha laen airinaaunni canu,” naa Fedorone jana jetaote:

³⁰ “Esinae rauhijiriin enene cojoanotiin cuhanete, jaiti coroata saain ereniha ataoharine jana, canu coitucuha nocoetelanaala

nichata saain nesuuja curiquiin,” naa Fedoro rai Jesusone jana jetaote: ³¹ “Ii aina jiniiquiin ateinanohi nihanune coina aitocuruhane nihanatiin, coatiha nii ichoitucuha nocoetelanaala nesuujuerihaaunni,” naa Jesoso rai Fedorone jana jetaote leeochoaauru netonai jerichanetojoein aitocure.

*Jetesemanii Cana Coaunera bajaa Jesusone
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)*

³² Nii baiha jetaote, Jetesemaniineein niicha curuaatehuri cuhin, inae ecu turuuruhane jana jetao:

“Cau nelauriaain canu cohacuchene, inara tonohanau Cana Coaunera bajani,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

³³ Niritiin jetaote, Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri amaain cuhin jetao, jataain inaderaain nererojoeae Jesoso.

³⁴ Nitohaneein nererojoeaain jetaote: “Jataain onaanajaanu rijitocojoaainte inaderae casuujuua. Cau nedaauche inara. Jiaonriha siniichene. Nirijieein ichaaojoein canu cohacuche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁵⁻³⁶ Niritiin ratirinajaain acaauru caje nita cutiin jetaote, notoroaain atane que nauri temetaain jetao: “Ofa, coatiha ii rai caaintajerihei caa necairichanaa tabai caje canu ichoteratena jereeine. Nena canu jerichaaunne rijijieein ichaaine jereneun, ii jereeine rijijieein ichaau,” naain jetao Cana Coaunera bajaee Jesoso. ³⁷ Inae Cana Coaunera bajaane baiha, jelaiha acaauru coaraa cuhane jana jetaote, sinihuruhane jana

erunajaa cue. Nii jaun jetaote: “Inaenachura siniite Simoon. Jataainachura aasaeriinijin sinirena abaantaain ichaajojena naineneeite. ³⁸ Nabana osa que nesaruquichene coataa sinirena abaantaain ichaajojoein Cana Coanera bajaauche. Jataainte niqui inara suujua cuhane ainaa jeriquiche. Nete jataain abaantasine inara jaberoco,” nae jetao Fedoro rai Jesoso.

³⁹ Niritiin jetaote, nacoaauneein jelaiha cuhin jerichanetojoein Cana Coanera bajaa cue.

⁴⁰ Inae Cana Coanera bajaane baiha, acauru coaraa cuhane jana jetaote jataain siniitooruhane jaun, sinihuruha aina nerelanacaaurune jana erunajaa cue Jesoso. Nii jaun jetaote, nii tonaain tonoraauruhane jaanu coitucuurene. ⁴¹ Inae nichata saain jelaiha cuhane baiha nacoaauneein turuhin jetaote:

“Jaitinachura neloraain siniichete. Inae laen necha aansaineein osaaonacaauru bijiu Cacha Calaohi nichaaune mucuhin teeuruhane rai nihane cojoinaca que tiha. ⁴² Chajaain nimichucuhete amuhacache. Inae tajiha nichuutaa canu belaihane saijieein canu colurujuera,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Jesoso mucuhin amauruhane

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Niritiin jaiti ereerejiha aina nerelanacaauru aina Jesosone jana jetaote, sabere, enuha, naaonjoainuri que biji achunequiin arajii cachaauru que corianeraain turuha cue nii Jesoso aina nerelanacaauru lechoonca coroatajaneein nenea Jodasi. Acauru letoaauruha saseredotecuru curuanaacuru aina Moisesa aitoonjoan que cacha re-

laaureraauru, Joriocuru bichauhenaauru, naaonjoainurine jaun. ⁴⁴ Nitohaneein que nesuujueein colurujueein jetaote: “Nii quiicha meri lioracaite acanereein. Chaen mucuhin caohatiin biji ichojoaain amaauche,” naain jetao amanajae Jodasi.

⁴⁵ Niritiin acaauru amaain jetaote, inae rene turuhin rohan nichuutaain jetao:

“Cacha relaera,” naain jetao Jesoso meri lohite Jodasi. ⁴⁶ Nitohaneein jetaote, Jesoso mucuhin amaaure.

⁴⁷ Nii jana jetaote, sabere mucuhaneecha neeoriin leinjiin saseredotecuru curuaanaa cacha uricho beuhite, ecu acaauru aina nena cacha. ⁴⁸ Nii jana jetaote, nii mucuha cunacaauru cachaauru rai jetao: “Chanuna necha aansai asijiauto mucuera tocohaneein enuha, sabere, naaonjoain uhaain canu mucuha uhiche. ⁴⁹ Itolere cojoanonaa banane inara jana Teenforo asaae neein cachaauru relanajacoon. Nii jana chabana canu mucunajaoheehiche. Nete Quiricha inoaensi cuhane aitoha Cana Coaunerane nainaaichene cointate caa aaiiche,” nae jetao nii mucuha cunacaauru cachaauru rai Jesoso.

⁵⁰ Nii jana jetaote, ecu jelai Jesoso ratiriin, satiin soroore aina nerelanacaauru. ⁵¹ Nii jana leinjiin enamanaa jetaote, shojoera que shoheshoheequiin caaijie cuujihane jana jetao, acaarentonai mucu-
uruhane jaun, ⁵² nii shojoera ratiriin machohe-
quuin cha colane soroe.

*Jorioocuru bichauhenaauru- niha chato-
hanaine rucuhaneein nenacaauru- Junta*

Suprema acatiha niha Jesusone

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Nitohaneein saseredotecuru curuaanaacuru curuaana rene Jesoso amauruhane jana jetaote, satiin ecu netaojiaaure saseredotecuru curuaanaacuru, Joriocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que cache relaaureraauru, naaonjoainuri. ⁵⁴ Nii jana jetaote, nita coarajeein caaijie cuuje Fedoro, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa loreri chajeniha tiaajeein. Inae ecu turuhin jetaote, Teenforo beraaihurera aina nelauriaain usi que nichaatiha nedae.

⁵⁵ Nii jana jetaote, Jesoso sohin jaaoruhane jaanu lera airihure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen satiin Joriocuru bichauhenaauru- *Junta* *Supremacuru*, naaonjoainuri. Nejetaote, nii chatohaneein teuruhane jaanu lera eruurene, ⁵⁶ nitohaneein nohaneein colurujueeuruha arajiin cachaaurune saijieein ita rijitoein aitocurenihane jaun. ⁵⁷ Nii jana tabaauru jetaote, nimichuhin nechu jataain nohanein:

⁵⁸ “Canacaanu uricho quene aonacaun: ‘Caa cachaauruhacha ichai Teenforo itajeeinne, nichata janoein cuhane leecha ichana naineeun cachaauruhacha ichanohinelanaala,’ naane jana,” naain jetao colurujueeure.

⁵⁹ Nejetaote, ita rijitoein cuain colurujeeurenihane jaun esenetana nainecurene.

⁶⁰ Nii jana jetaote, satiin nii ecu nenacaauru cataaun nichaaurain jetao: “Chatohanaina

ichaaite, toon toritiin icholuruhecuruhane jana tonoranajaeneein,” naain jetao Jesoso caje bajae saseredotecuru curuaanaacuru curaanaa.
⁶¹ Nejetaote, tonoraelanaala inauheneecha aonaje Jesoso. Nii jaun jetaote, nacoaauneein rai jetao:

“Iina itolere icharaanu que turuha uheni Cana Coaunera Calaohi Mesihasi neei,” naain caje bajaa saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote: ⁶² “Ejeen, acaneeunchujianrana. Inarate itolere ichana nainera neein nenea Ofa raotono nichajai que lauhecohanune jana caoarariquicheein. Chaen techu, inae ecu tihane bana dede caje, dede sacari jana uhin fauha uhanune jana canu coarariquicheein,” nae jetao rai Jesoso.

⁶³ Nii jaun jetaote, obaecane cojunacaneein cajiione soaisoain jetao: ⁶⁴ “Cha nenacaaeneeia coaara lateriquiche. Inara uricho quete, inae Cana Coaunera Calaohiniha nocoetiin irihane aonaquiche. Tonaquiche jana nii que,” naa acauru rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote, satiin ita suujua rijitoojeein nii coulurujeeuruhane ujuaaihonneein aca ohane caina aitocure.

⁶⁵ Nii jana tabaauru jetaote, coluneeinchuru nota conajaain bisiin jetao: “Aihane caa ii bisicha coitucuhin beeu,” naauruhane jana jetao, Teenforo beraichacurune maajein nomeri faohacure.

Jesoso coitucuha nocoeteniha Fedorone

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶⁻⁶⁷ Nii jana jetaote, loreri chajeniha usi que nichaatiha lauhecoha Fedorone coariin:

“Ii netonaite Nasarete cocoaicha Jesoso aina amuhemuhena neei,” nae jetao Fedoro rene turuhin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa coseenra.

⁶⁸ Nii jana jetaote: “Coatiha nii carai aitohine jaan cacha coitucuhaaun. Chaa que chaainti nii aitohi,” naain jetao neesuujue Fedoro. Niritiin jetaote, jelai caje amuhin acuujuaniha neeorihane jana, inae ere ataohari curuaanaa.

⁶⁹ Nii jana jetaote, nacoaauneein Fedoro coaraain leeochoaauru rai jetao:

“Caa netonaite, nere tonoraeraneein nenea ne,” nae jetao nii coseenra, leeochoaauru rai.

⁷⁰ Nejetaote nacoaauneein nesuujue. Nii baiha neeoriin jetaote, nacoaauneein Fedoro rai jetao:

“Rauhijiriinte bajiaa acaauru caje nenea neei. Nii choae tacaain Calillea cocoaicha neei inatiin,” naaure jetao nii cuu nenacaauru.

⁷¹ Nii jana jetaote: “Esinae rauhijiriin Cana Coaunerate coaraje, nii aitocoichene jaa cacha coitucuenihanune,” ⁷² naa Fedorone rijieeoritiin irihane coroata satiha ataoharine jana jetaote: “Jaiti coroata saain ereniha ataoharine ajinihate, cacoitucuha nocoetelanaala nichata saain nesuujueriquiin,” naalu rai Jesusone coacuhin jetao chanae Fedoro.

15

Coberenadoro Filato acatiha niha Jesusone (Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Nii jana jetaote, jataain janohetiin netaoji-aare saseredotecuru curuaanaacuru aina Jori-oocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que

cacha relaaureraauru, chaen niha chatohanaine rucuhaneenin nenacaauru- *Junta Supremacuru*, naaonjoainuri. Nitohaneenin jetaote, Jesoso biji ichojoaain amaaain Roma curuaanaacha letoai Jorionelanaala nenea- coberenadoro Filato rai tiha cuure. ² Inae nii Filato rene turuaauruhane jana jetaote:

“Iina Jorioocuru Curuaanaa *Rey* niha,” naa rai Filatone jana jetaote:

“Ejeen. Esinae rauhijiriin acanichaaunne quete aitoi,” nae jetao rai Jesoso.

³ Nii jana saseredotecuru curuaanaacuru jetaote, jataain araai laurii itolere ichaain nihane que aitiin colurujeeure.

⁴ Nii jaun jetaote, nacoaauneein rai jetao:

“Aonaaun, jataain araai laurii itolere ichaain neeine que aitiinte icholuruheecure. Chanuna jana tonaain acaauru tonoraeneei,” nae jetao rai Filato.

⁵ Nejetaote, tonoraeniha Jesusone jaun: “Chatohanihane jaunna caa catoonraene,” nae suujua cuhane Filato.

Ateinanohi niha Jesusone coina rucuhacuruhane

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Nitohaneenin beseta bana naineenin niha chuni colurujuenojoine jetaote, jerecuruha nii cachaaurune rijijieein jianenajaque Filato.

⁷ Nii jana jetaote, caresero cuhane ne leinjiin cacha Barabasineenin niicha curuaateeuri. Nii Barabaside leeochoauru aina acaauru curuaanaacuru que nejerateein sonajaain jaaorera ne. ⁸ Nii jana jetaote Filato rene turuhin,

nii beseta bana naineein ichanajaaocane rijijieein ichaa Filatone coina caje bajaare cachaauru.

⁹ Nii jaun jetaote, acauru rai jetao:

“Aihane jaunna, inara Jorionequichene Curuaanaa *Rey* jianichaaunne jeriquiche,” nae jetao acauru rai Filato, ¹⁰ saseredotecuru curuaanaa amurijiriin coitucuhin cachaauru relaa Jesusone jaun, arajii cachaauru esenetaain sacuuruhane jaun que necoelai caaun mucuhin rai teeuruhane que nainaane jaun. ¹¹ Nejetaote, cachaauru sujuuau tacaare saseredotecuru curuaanaacuru, Barabasi jianeratecuruhane coina. ¹² Nii jana jetaote, acauru rai jetao:

“Chatohanai jana ichacaaunne jeriquiche caa Jorioocuru curuaanaa *Rey*neein inaraacha curuaatei aina,” naain acauru caje bajaa Filatone jana jetaote:

¹³ “Coroso que teenene jerichaanura,” naauruha ehequiinne jaun jetaote:

¹⁴ “Chatohanai baasonajian ichae,” naa acauru rai Filatone jana jetaote, nacoaauneein ehequiin jetao:

“Coroso que teechaaura,” naaure cachaauru.

¹⁵ Nii jaun jetaote cachaauru aina caohachaaain nena jerihane jaun Barabasi jianeein, Jesoso bisichatihane baiha acauru rai te Filato, coroso que teeuruhane coina.

¹⁶ Nii jana jetaote, nii cocoainanacai loreri chajeniha Jesoso amaain, sondaro nejesinanejeein ecu satiin netaojiaaure. ¹⁷ Nitohaneein netaojiaain jetaote, que cajione jichohajiojoaai lanajai curujuaain, ojoa caje ichanohin comai lauriaaure coturi que. ¹⁸ Nii baiha jetaote:

“Acaneein neeine Jorioocuru Curuaanaa *Rey*,” naaure jetao ehequin nechu jataain cairichaa que nocoatijiaa.

¹⁹ Niritiin jetaote, enuha que rai couturi fao-joaain coulunecuruhane baiha, nechu jataain que ninichaaaja nacatiha neseonriaaure soondarooru. ²⁰ Nitohaneein jataain que ninichaajeeuruhane baiha jetaote, nii cajione lanajai jichohajiojoai que niicha curuhacuri rocohin jetao, rai cajione esine curujuaain, jelai caje amaain coroso que tiha cuure.

Coroso que Jesoso teeuruhane
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Nii jana jetaote, ocoana caje caaujiha Alejandro, Rufo, naaonjoainuri inaca leinjiin cacha Sirene cocoaicha Simoonne jana coaraain jetao cotihacure, nii Jesoso teeuruhane jaanu coroso amaane coina.

²² Nitohaneein jetaote, Golgotau Jesoso amaare. Golgota naane jetaote, “Niha couturi bejerona jaan,” naane aite. ²³ Inae ecu turuhin sacari mirra jujuaain nenea que jasiiteein bino que cocoanaa jerecuruhane jana jetaote conaa jerene Jesoso. ²⁴ Nitohaneein cairichaaain jetaote coroso que teein, “Chariji raineeincha nedareein,” naain que nocoatijiaain ecu nejesinajeein ita rai Jesoso cajione chaluure soondarooru. ²⁵⁻²⁶ Janone nichae nuna macohi ichoae teeja enotone jana coroso que teein jetaote: Jorioocuru curuaanaa niha nocoetohane jaunte, “Jorioocuru curuaanaa *Rey* ne,” naain que aitiin, laenanohineein nenea tabara teure

coturiniha. ²⁷ Chaen jetaote ecu aina corotajai asijiautooru teeure coroso que, leinjiin raotono nichajaique, leecha rai najaabiji nichajaique, naaonjoaain. ²⁸ Nitohaneein jetaote: “Necha ansai asijiautooruneen nenea rijijieente nereen,” naain laenanohineein niha Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanene ninae.

²⁹ Nii jana jetaote, coturi rurujaain:

“Ichalaraa. Chajaain aihane Teenforo itajeein nichata janojoin cuhane nacoaauneein michunaa jereeine rijijieein ³⁰ ichaajenhane ijiabereeo ichoterateein coroso caje faau,” naain jetao Jesoso nocoeje chanuure satiin ecu situnacaauru.

³¹ Saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri netonai jetaote:

“Leeochaauru ichoteratiha niqui, nete raajenhane jaberoco ichoteratena nainene. ³² Chajaain aihane caa coroso caje fauhine Mesihasi-Israaelitaauru curuaanaa *Reyte* coaraain esenetaacache,” naain jetao que ninichajeeure nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru. Nii ecu jiniichaain coroso que nenacaauru netonai jetaotechu Jesoso nocoejechanuure.

Oha Jesusone

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Nii jana jetaote, enoto chujutora caje coaauneein nunuheteen nocohena ne satiin caa chauratane nuna macohi ichoae teejiha sonanereentiaain. ³⁴ Nii rijieeoritiin jetaote, jataain tonijiaain jetao:

“Eloi, eloi, lema sabactani,” naane jetao: “Cana Coaunera cacorataaneeun, chanuna catohaneein canu nainatejeei,” naa jetao aite Jesoso.

³⁵ Nii jana nii ecuneein aonajeeurera tabaauru jetaote:

“Aonacuche *profeta* inoaensi Eliasi cotihacate aite,” naaure jetao ita rai.

³⁶ Nii jaun jetaote, leinjiin acaauru caje nenea cacha jetao, jeluhariin cuhin cajione que bino baaso elohanti sisiaain amaa in jetao, Jesoso rai si-jirichae jiarana nujuan macohi que teein cohane coina. “Coa rerohecaachete aihane coroso caje fauha uha Eliasine coaracaache,” naain.

³⁷ Nii jana jetaote, jataain tonijiaain auhaquiin inae ohe Jesoso. ³⁸ Nii jaun jetaote, ecui nichajai caje nunuheteen ecoai nichaae cuhin nesoaiheite nii Teenforo bujuatecuruhane jaan cajione. ³⁹ Nii jana, ecu neein coarajiha Roma rai soondarooru curuaanaane jana niritiin oha Jesusone jaun jetaote:

“Esinae rauhijiriinte, Cana Coaunera Calao-hinecaiha caa cachara,” naain jetao ecu coaraje.

⁴⁰ Chaen enecuru tabaauru jetaote, caje icharajeriin neein coarajeeuruhane jana, ecu acaauru aina ne Maadala bene Mariha, chaen Jose ocoala Saantiaao neba Mariha, chaen Salomee, naaonjoainuri. ⁴¹ Nii ecu neein coarajeeurera enecuru jetaote, aina cuhin Calileea niha Jesusone bana coroatajaneraneen nenacaauru ne. Chaen jetaotechu, ecu neeure arajiin leeochoauru cachaauru, Jerosaleeun cuha Jesusone jana aina cunacaauru.

Jesoso jaberoco rucuhecuruhane
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Inae nocoheca nebetacanaa cojoanonaa que janohane coinane jana, neruujeeuruha Jorioocurune jaa cojoanonaa jana jetaote, ⁴³ Filato coaraa cue Arimatea cocoaicha Jose, Jesoso jaberoco bajaane coina. Nii Josete Jorioocuru rai nelateein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru- *Junta Supremacuru* caje jataain nelateein nena ne. Acaaentonaite tururichaaain Cana Coaunera Cojoanonaane cohajeein nelu. ⁴⁴ Nii jaun jetaote, rene turuhin inae oha Jesusone que aithane jaun cojoelatothane jaun jetao soondarooru curuaanaa cotiharate Filato, esinae rauhijiriin ohane biha raine coitcuhane coina.

⁴⁵ Nii jana rene turuhin inae ohane bihane jaun jetaote Jose rai nii Jesoso jaberoco terate Filato.

⁴⁶ Nii jaun jetaote, Jesoso jaberoco fauhin jataain cajione caohacha lino coreteein nii cajione que conajae Jose. Nitohaneein conaacane baiha jetaote, ajeri jachu cuhane teein, rai bacuujuu fuhin ratiri ajeri jaberoco que. ⁴⁷ Nii jana jetaote, ecu aina neein nii Jesoso jaberoco teeuruhane jaa jelai coarajeeure Maadala bene Mariha, chaen Jose neba Mariha, naaonjoainuri.

16

O caje ichanaa Jesusone
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹⁻² Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana jetaote, semana nunuhe cojoanonaa tomiho bana jataain janohetiin enanejeein mituhajiha enotone jana jujuaihuru coreteein amaain, que Jesoso

jaberoco jujuaa cuure Saantiaao neba Mariha, Maadala bene Mariha, Salomee, naaonjoainuri. ³ Nitohaneein cuhin jetaote ita rai:

“Chana jana cana rai nii fueraneein nenea ajeri elonare,” naain jetao niqui cuure.

⁴ Nejetaote coaracuruhane jana, elonanohi-neein ne nii ajeri seeonjoan fueraneein nenea. ⁵ Nii jana nii ajeri jachu cuhane enooruhane jana jetaote, acaauru raotono nichajai que lauhaca leinjiin enamanaa somajaain tarararoti que cajionecohine jana coaraain nesoonetoore nii enecuru. ⁶ Nejetaote, acaauru rai: “Coa nesoonetohache. Coroso que niicha teeuri Nasarete cocoaicha Jesusona ariiche. Inae ichanaane jaun coatiha inae cau nihei. Nii teuruhane jaan jelai coaracuche. ⁷ Chajaain jelaiha cauhin, Fedoro, chaen aina nerelanacaauru, naaonjoainuri rai: ‘Inae inara ajinihat Calileea cue Jesuso. Ucuuaete coariquicheein, inara rai aitoroetohane rijijieeincha, nanichuche acaauru raicha,’ ” nae jetao nii enecuru rai anjera.

⁸ Nii jana jetaote, jataain nesoonetooruhane jaun chatatajaneein jelai caje sorohin, nii chuni rai belanaala inauheneecha neeure.

*Maadala bene Mariha rai ecooca Jesusone
(Jn 20.11-18)*

⁹ Inae semana cojoanonaa nunuhe bana ichanaane baiha jetaote, nii suujua cuhane caaunsini moconajaera letono siricha- niicha rautailu Maadala bene Mariha rene ococoe jauriaanejeein Jesuso. ¹⁰ Aca jetaote, chanaain

inaderaauruha nii Jesuso aina nerelanacaaurune jana jetao, acaauru rene turuhin biha cue.

¹¹ Nitohaneein acaauru rene turuhin, jerichanejeein jaberoconein ichaoha Jesusone coaraain biha cuha acaauru raine jana jetaote esenetaaurene.

Coroatajai aina nerelanacaauru rai ocooca Jesusone

(Lc 24.13-35)

¹² Nii baiha jetaote, bero cuhane cuujeeuruha coroatajai aina nerelanacaaurune jana nejelauneein acaauru rai ococoe Jesuso.

¹³ Nitohaneein acaauru rai ocoocane coaraain, leeochoauru rai biha cuuruhane jana jetaote, nii acaauru niha natiin esenetaaurene.

Niicha cocoainauri afosotooru rai, acaauruhacha ichaneni tiha Jesusone

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Nii baiha neoriin jetaote, lenoniha neeu-ruha nii lechoonca leinjiin aina nerelanacaaurune jana jetao, ecu acaauru rai ococohin, nii o caje ichanaane coaraain beeurera esenetana jerelanaala baasonein rai suujua coaracuruhane caohate.

¹⁵ Nii baiha jetaote: “Chajaain caa chauratane sacuritaain nenacaauru satiin cachaauru rai, nosa caje nichoteeururichaaine coina jitariin caa caitoonjoan beebejenichuche.

¹⁶ Caa caitoonjoan beeichene jana esenetaain acauhanau teein nebaotisaerateite nichotiha cureein. Jana caa caitoonjoan beeichene jana esenetana jeriheichurute caseteco coaraa cuurureein. ¹⁷ Canu esenetaain canu ere

tonoraain neeichenete canu neein nenea
rijijieein moconajaera letonocuru sitaain,
nejelauneeichuru nereeuuru cuhane ereein,
¹⁸ acano niha natiin mucunaa nainein,
naaonjoaain, corianiha natiin coichene nii
chatohanein baasoneein inara tenereein.
Nii choae tacaain techu, cunaitenacaauru
mucuhichene nerautaa cuurureein,” nae jetao
niicha cocoinaauri rai Jesoso.

Dedeeu cuha Jesusone

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Niritiin niicha cocoinaauri afosotooru rai
irihane baiha jetaote, dedeeu iniin rai Inaca
Cana Coaunera raotono nichajai que nelauriaa
cuelu Cana Curuaanaa Jesoso. ²⁰ Nii jaun je-
taote, satiin chauratane sacuritaain amuhemu-
jeein nosa caje nichoteeururichaaine beebejiha
cuuruhane jana jetao, nii acaauruhacha beebe-
jei esenetana nainecuruha cachaurune coina
acaauru aina cuaain cojoelanaacojoai ichae Cana
Coaunera.

Cana Coaunera Ere **New Testament in Urarina (PE:ura:Urarina)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Urarina

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Urarina [ura], Peru

Copyright Information

© 2008, Bible League International. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Urarina

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

b7ea44d4-3dbd-507b-9a19-256b56fe9b07